

's-Hertogenbosch

Monitor armoede en schulden

2023

Onderzoek & Statistiek
April 2023

Samenvatting

In deze monitor staan de trends en ontwikkelingen op het gebied van armoede en schulden in 's-Hertogenbosch. Het eerste deel beschrijft de omvang en ontwikkeling van de armoede- en schuldenproblematiek, kenmerken van huishoudens met een laag inkomen of schulden en verschillen tussen wijken. Het tweede deel gaat over het gebruik van regelingen van de gemeente om huishoudens met een laag inkomen of schulden te helpen. In het derde deel staat het welzijn en de maatschappelijke participatie van inwoners met een laag inkomen centraal. Ook gaat het over de mate waarin huishoudens moeite hebben met rondkomen en wat de impact van schulden is voor huishoudens die hiermee te maken hebben.

Bronnen

In het rapport wordt gebruik gemaakt van verschillende bronnen:

- Cijfers over inkomensstatistieken van het CBS. Deze komen altijd met enige vertraging beschikbaar. Voor deze monitor zijn cijfers over 2020 beschikbaar en (deels) voorlopige cijfers over 2021.
- Cijfers over schuldenproblematiek van het CBS. Ook deze cijfers komen met enige vertraging beschikbaar. In deze monitor worden de cijfers van januari 2021 gepresenteerd.
- Gemeentelijke registraties voor cijfers over het gebruik van inkomensondersteunende regelingen. De meest recente cijfers gaan over 2022.
- Inwonersenquêtes van de gemeente 's-Hertogenbosch. Hiervan zijn cijfers opgenomen van de meest recente meting, veelal is dat 2022. Waar mogelijk wordt een vergelijking gemaakt in de tijd.
- Digipanel Schulden gemeente 's-Hertogenbosch. De meest recente cijfers zijn van 2023. Waar mogelijk wordt een vergelijking gemaakt met cijfers van vorige metingen.

Inkomensgrenzen

In het rapport worden twee verschillende inkomensgrenzen voor armoede gebruikt:

- De lage-inkomensgrens is geschikt voor vergelijkingen in de tijd, omdat deze een vast koopkrachtbedrag in de tijd weerspiegelt en alleen wordt geïndexeerd voor prijsontwikkeling.
- De beleidsmatige inkomensgrens, om de primaire doelgroep van beleid te bepalen. Voor 's-Hertogenbosch ligt deze voor de meeste voorzieningen op 120 procent van het sociaal minimum.

Aandeel huishoudens met laag inkomen licht toegenomen

Volgens de voorlopige cijfers van 2021 heeft 6,8% van alle huishoudens in 's-Hertogenbosch een inkomen onder de lage-inkomensgrens. Dat is meer dan in 2020 (6,6%) en gelijk aan het landelijke cijfer. 's-Hertogenbosch heeft het laagste percentage armoede van de vijf grootste Brabantse steden. Het armoederisico is het hoogst onder huishoudens met een WW- of bijstandsuitkering, eenpersoonshuishoudens, eenoudergezinnen, huishoudens met een hoofdkostwinner jonger dan 25 jaar of met een niet-westerse migratieachtergrond. Voor eenoudergezinnen en huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond is het armoederisico de laatste jaren licht afgenomen.

Aandeel huishoudens met langdurig laag inkomen gelijk gebleven

In 2021 heeft 3,2% van de huishoudens uit 's-Hertogenbosch een langdurig laag inkomen. Dat is iets hoger dan landelijk (3,1%) en gelijk aan 2020. Deze huishoudens leven minstens vier jaar onder de lage-inkomensgrens.

Armoede concentreert zich in de wijken West, Noord en Binnenstad

De helft van alle huishoudens met een laag inkomen woont in de wijken West, Noord en Binnenstad. In Noord (9,5%) en Graafsepoort (9,4%) wonen relatief gezien de meeste huishoudens met een laag inkomen. Ook in de wijken Binnenstad, West, Muntel/Vliert en Zuidoost is dit aandeel hoger dan gemiddeld in 's-Hertogenbosch.

Minder kinderen leven in armoede

Volgens de voorlopige cijfers van 2021 groeit 6% van de minderjarige kinderen in 's-Hertogenbosch op in een huishouden met een laag inkomen. Dit aandeel neemt sinds 2013 (10,2%) af. Maar is tussen 2020 en 2021 vrijwel gelijk gebleven. Er zijn verschillen naar wijken. Zo leven in de wijken West (11,4%) en Noord (10,4%) relatief de meeste kinderen in armoede, in Engelen (0,8%) is dit aandeel het laagst. De gemeente heeft een aantal subsidiepartners voor kinderen in armoede. Het aantal toegekende aanvragen door Stichting Leergeld lag in 2022 op ruim 3.100. Dat is meer dan in voorgaande jaren. Door het Jeugdfonds Sport & Cultuur werden in 2022 845 aanvragen toegekend voor sport en 115 voor cultuur. Dat zijn er meer dan in 2019 en 2020, maar minder dan vóór de coronapandemie.

Aandeel huishoudens met geregistreerde problematische schulden afgenomen

Volgens de cijfers van januari 2021 heeft 7,2% van alle huishoudens in 's-Hertogenbosch geregistreerde problematische schulden. Dat is minder dan afgelopen jaren en ook iets minder dan landelijk (7,4%). Schuldenproblematiek komt relatief meer voor bij eenoudergezinnen, huishoudens met een bijstandsuitkering en inwoners met een niet-westerse migratieachtergrond. Onder ouderen lijkt schuldenproblematiek minder vaak te spelen.

Meeste schuldenproblematiek in de wijken Noord, West en Graafsepoort

In de wijken Noord (10,6%), West (9,7%) en Graafsepoort (9,1%) wonen relatief de meeste huishoudens met schulden. In de andere wijken ligt het aandeel huishoudens met schulden lager dan gemiddeld in 's-Hertogenbosch.

Zo'n 9.100 huishoudens hebben een inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum

Voor de gemeente 's-Hertogenbosch ligt de beleidsmatige grens voor veel inkomensondersteunende regelingen op een inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum. Volgens de voorlopige cijfers van 2021 leven in de gemeente 's-Hertogenbosch zo'n 9.100 huishoudens van een inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum, waarvan ongeveer 6.400 eenpersoonshuishoudens, 1.000 eenoudergezinnen en 2.500 minderjarige kinderen. Het aantal huishoudens met een inkomen onder de beleidsmatige inkomensgrens is de afgelopen jaren licht afgenomen.

Aantal bijstandsuitkeringen afgenomen

Het aantal bijstandsuitkeringen nam in 2022 licht af tot 3.100 uitkeringen. Ook het gebruik van bijzondere bijstand daalde licht. In 2022 maakten 6.251 inwoners hier gebruik van. Het gaat met name om de collectieve zorgverzekering, individuele inkomensvoet en bijzondere bijstand voor bewindvoering. Het aantal door de Voedselbank verstrekte voedselpakketten liet in 2022 een sterke stijging zien, van 317 pakketten eind januari 2022 tot 500 pakketten eind december 2022.

Ruim 2.000 inwoners maken gebruik van schulddienstverlening

De gemeente heeft Eerste Hulp Bij Geldzaken (EHBG) voor inwoners met (dreigende) financiële problemen. Zij worden hier direct geholpen met hun hulpvraag of indien nodig doorverwezen. In 2022 hebben meer inwoners gebruik gemaakt van EHBG dan in voorgaande jaren. Ook het aantal inwoners dat door EHBG werd doorverwezen nam toe. Dat zien we terug in het aantal intakes schulddienstverlening dat in 2022 hoger lag dan in de jaren daarvoor. Het totaal aantal klanten schulddienstverlening veranderde nauwelijks. In 2022 waren dat er ruim 1.900. Het aantal inwoners met een schuldregeling nam iets toe.

Maatschappelijke participatie minima blijft op veel punten achter op niet-minima

Minima scoren op veel aspecten van maatschappelijke participatie slechter dan niet-minima. Zo vinden zij vaker dat ze te weinig sociale contacten hebben, sporten ze minder, zijn ze minder vaak lid van een sportvereniging en bezoeken zij minder vaak culturele voorstellingen of activiteiten dan niet-minima. Daarnaast voelen minima zich meer beperkt door hun gezondheid en hebben zij vaker ernstig overgewicht dan niet-minima. In 2022 heeft het NIBUD op verzoek van de gemeente 's-Hertogenbosch een minima-effectrapportage (MER) uitgevoerd. Naar aanleiding van de uitkomsten van de MER in combinatie met de koopkrachtdaling als gevolg van onder andere de energiecrisis heeft de gemeente medio 2022 extra maatregelen genomen om de bestaanszekerheid van kwetsbare huishoudens een impuls te geven en hun lasten te verlichten. De effecten van deze maatregelen zijn in deze monitor nog niet zichtbaar.

Minima beter bekend met Koo en wijkpleinen dan niet-minima

Het aandeel inwoners dat in het dagelijks leven hulp krijgt van mensen uit hun omgeving is onder minima (39%) hoger dan onder niet-minima (26%). Het gaat bijvoorbeeld om hulp bij huishoudelijke taken, boodschappen doen, formulieren invullen of zorg voor de kinderen. Ook zijn minima meer bekend met Koo en met de wijkpleinen dan niet-minima.

20% heeft enige of grote moeite met rondkomen

In het digipanel Schulden van 2023 geeft 17% van de respondenten aan dat hun huishouden *enige* moeite heeft met rondkomen, 3% heeft hier *grote* moeite mee. Dit aandeel is toegenomen in vergelijking met 2021. Toen had 11% enige moeite met rondkomen en 2% grote moeite. Moeite met rondkomen ontstaat volgens de respondenten vooral doordat het levensonderhoud duurder is geworden en door de stijging van de energiekosten. Vooral eenoudergezinnen, minima-huishoudens en huishoudens met een uitkering geven aan dat zij moeite hebben met rondkomen.

Meest genoemde gevolgen van schulden: stress en weinig leuke dingen doen

Het merendeel van de respondenten met schulden geeft aan zich niet dagelijks zorgen te maken over de schulden. Wel is het aandeel huishoudens dat stress of spanning ervaart vanwege schulden in de afgelopen jaren toegenomen. 27% van de huishoudens met schulden kan geen leuke dingen doen door de schulden. De meeste huishoudens ontvangen geen hulp voor het oplossen van hun schulden. Zij geven veelal aan geen hulp nodig te hebben. 7% krijgt wel hulp. Zo'n 1 op de 10 huishoudens geeft aan dat zij niet weten waar zij terecht kunnen voor informatie en advies bij schulden, maar dat zij dit wel willen weten.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	2
1. Inleiding.....	6
1.1 Aanleiding.....	6
1.2 Inkomensgrenzen armoede	6
1.3 Toelichting gebruikte bronnen.....	7
1.4 Leeswijzer	8
2. Huishoudens met een laag inkomen	9
2.1 Aandeel lage inkomens.....	9
2.2 Landelijke vergelijking	10
2.3 Samenstelling huishoudens met laag inkomen	11
2.4 Risicogroepen armoede	12
2.5 Lage inkomens per wijk.....	13
2.6 Kinderen in armoede per wijk	16
3. Huishoudens met schulden.....	18
3.1 Aandeel schulden.....	18
3.2 Samenstelling groep schulden.....	19
3.3 Schulden per wijk	21
4. Inkomensondersteunende regelingen	23
4.1 Beleidsmatige grens voor armoede	23
4.2 Algemene regelingen	24
4.3 Regelingen voor kinderen en gezinnen	27
5. Schulddienstverlening	29
6. Maatschappelijke participatie en welzijn.....	34
6.1 Maatschappelijke participatie.....	34
6.2 Welzijn.....	37
6.3 Toegang tot informatie en advies	39
7. Rondkomen en impact schulden.....	42
7.1 Rondkomen	42
7.2 Gevolgen van schulden	45
7.3 Hulp bij het oplossen van schulden	46
Bijlage A Onderzoeksverantwoording	49

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Medio 2022 zijn door de gemeenteraad de kaders voor armoedebeloid en het voorkomen en aanpakken van schuldenproblematiek vastgelegd in het beleidskader 'Aanvalsplan Den Bosch Schuldenvrij: Voortvarend Verder'. Met dit plan wordt voortgeborduurd op het beleidskader 'Aanvalsplan Den Bosch Schuldenvrij 2018-2021'. De leidende principes zijn:

- Arm in arm tegen armoede en schulden: voor inwoners in armoede en schulden is dit vaak één van de zorgen die zij hebben. Samen met inwoners, vrijwilligers(organisaties) en andere partners zetten we in op een samenhangende aanpak op alle leefgebieden.
- Eerder erbij om erger te voorkomen: voorkomen is beter dan genezen. Door in te zetten op preventie en vroegsignalering proberen we financiële problemen te voorkomen. Als er toch financiële problemen ontstaan, willen we in een vroeg stadium betrokken zijn. Hoe eerder ondersteuning wordt geboden, hoe meer de schade wordt beperkt.
- Betere en snellere dienstverlening: we bieden inwoners passende hulp gericht op een duurzame gezonde financiële huishouding. We blijven continu in ontwikkeling om onze dienstverlening daarop nog beter en sneller aan te sluiten. Hiervoor laten we ons voeden door ervaringsdeskundigen en sluiten we aan bij landelijke ontwikkelingen en nieuwe inzichten.

De gemeente vindt het belangrijk om de situatie rondom armoede en schulden te monitoren en maakt daarom iedere twee jaar de monitor armoede en schulden. Deze monitor is bedoeld om de trends en ontwikkelingen te volgen en inzicht te krijgen in effecten van beleid. In deze monitor zijn voor het eerst ook cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) rondom schuldenproblematiek en de resultaten van het digipanel Schulden opgenomen. De resultaten van het digipanel Schulden werden voorheen in een aparte rapportage gepresenteerd.

1.2 Inkomensgrenzen armoede

Het CBS hanteert twee verschillende inkomensgrenzen voor het bepalen van armoede: de lage-inkomensgrens en de beleidsmatige grens:

- **Lage-inkomensgrens** voor armoede: om een goed beeld te kunnen krijgen van de ontwikkeling van armoede door de jaren heen, is de lage-inkomensgrens de meest geschikte indicator. Deze grens weerspiegelt een vast koopkrachtbedrag in de tijd. Een huishouden wordt gezien als arm als het netto-huishoudinkomen lager is dan de lage-inkomensgrens. De grens is afgeleid van het bijstandsniveau van een alleenstaande in 1979, toen deze in koopkracht het hoogst was. Voor een alleenstaande ligt de lage-inkomensgrens in 2021 op een inkomen van € 1.130 netto per maand. Voor meerpersoonshuishoudens is deze grens met behulp van equivalentfactoren aangepast. In tabel 1 staat een overzicht van de verschillende lage-inkomensgrenzen.
- **Beleidsmatige inkomensgrens** voor armoede: om een goed beeld te krijgen van het aantal huishoudens dat behoort tot de primaire doelgroep van beleid, is de beleidsmatige grens voor armoede een meer geschikte indicator. Deze wordt ingegeven door de economische situatie en dus niet alleen gecorrigeerd voor prijsontwikkeling (zoals bij de lage-inkomensgrens). Voor de gemeente 's-Hertogenbosch ligt de beleidsmatige grens voor veel inkomensondersteunende regelingen op 120 procent van het sociaal minimum. Het sociaal minimum is het wettelijke bestaansminimum zoals dat in de politieke besluitvorming is vastgesteld (Participatiewet, AOW, kinderbijslag).

Tabel 1 Gehanteerde lage-inkomensgrenzen voor het bepalen van de groep minima (netto inkomen per maand)

Lage-inkomensgrens								
	Alleenstaande	Paar				Eenoudergezin		
		zonder kinderen	1 kind	2 kinderen	3 kinderen	1 kind	2 kinderen	3 kinderen
2005	€ 870	€ 1.190	€ 1.460	€ 1.640	€ 1.800	€ 1.160	€ 1.320	€ 1.530
2010	€ 940	€ 1.290	€ 1.570	€ 1.770	€ 1.940	€ 1.250	€ 1.420	€ 1.660
2015	€ 1.030	€ 1.410	€ 1.710	€ 1.930	€ 2.120	€ 1.370	€ 1.550	€ 1.810
2016	€ 1.030	€ 1.410	€ 1.720	€ 1.940	€ 2.120	€ 1.370	€ 1.560	€ 1.810
2017	€ 1.040	€ 1.430	€ 1.740	€ 1.960	€ 2.150	€ 1.390	€ 1.580	€ 1.840
2018	€ 1.060	€ 1.460	€ 1.770	€ 2.000	€ 2.190	€ 1.410	€ 1.600	€ 1.870
2019	€ 1.090	€ 1.530	€ 1.850	€ 2.080	€ 2.280	€ 1.440	€ 1.660	€ 1.890
2020	€ 1.100	€ 1.550	€ 1.870	€ 2.110	€ 2.310	€ 1.460	€ 1.680	€ 1.910
2021	€ 1.130	€ 1.590	€ 1.920	€ 2.170	€ 2.370	€ 1.500	€ 1.720	€ 1.960

Bron: CBS/CPB

1.3 Toelichting gebruikte bronnen

Bronnen

Voor deze monitor zijn de volgende bronnen gebruikt:

- Inkomensstatistieken van het CBS: het CBS verzamelt jaarlijks cijfers over inkomen en armoede. Deze cijfers worden verzameld in het Integrale Inkomens- en Vermogensonderzoek (IIV). In deze monitor gebruiken we de meest recente cijfers van het CBS. Deze cijfers zijn altijd circa twee jaar oud. Dat komt omdat de cijfers o.a. zijn gebaseerd op belastinggegevens. Deze worden met terugwerkende kracht definitief vastgesteld. Pas daarna kan het CBS de cijfers over armoede en schulden bepalen.
- Schuldenstatistieken van het CBS: het CBS verzamelt op verzoek van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) informatie over schulden. De meest recente cijfers zijn van oktober 2021. In deze monitor worden de cijfers van januari 2021 gepresenteerd, omdat de cijfers van oktober 2021 een vertekend beeld geven. Dit komt doordat de Belastingdienst in verband met de coronacrisis vanaf eind 2020 tijdelijk is gestopt met het invorderen van toeslagen en begin 2021 met het invorderen van overige aanslagen.
- Gemeentelijke registraties: de cijfers over het gebruik van inkomensondersteunende regelingen van de gemeente zijn afkomstig uit registratiesystemen van de gemeente. De meest recente cijfers zijn van 2022.
- Inwonersenquêtes: iedere twee jaar zet de afdeling Onderzoek & Statistiek (O&S) enquêtes uit onder een steekproef van inwoners van gemeente 's-Hertogenbosch. Omdat in de enquêtes wordt gevraagd naar huishoudinkomen, kunnen de resultaten worden uitgesplitst voor de groepen minima en niet-minima. De enquêtes worden in verschillende jaren uitgevoerd. In deze monitor zijn de gegevens opgenomen van de laatst beschikbare meting van iedere enquête. Waar mogelijk wordt een vergelijking gemaakt met cijfers van vorige metingen.
- Digipanel Schulden: het digipanel Schulden is één van de instrumenten die gemeente 's-Hertogenbosch gebruikt om de doelen in het beleidskader 'Aanvalsplan Den Bosch Schuldenvrij: Voortvarend Verder' te monitoren. De meest recente cijfers zijn van 2023. Waar mogelijk wordt een vergelijking gemaakt met cijfers van vorige metingen.

CBS-cijfers

Het CBS heeft in 2018 de methodiek voor het verzamelen van inkomensstatistieken en de definities aangepast. Daarmee ontstaat een meer betrouwbaar beeld. Maar het levert ook een trendbreuk op. Historische cijfers wijken hierdoor mogelijk af van de cijfers over dezelfde jaren die in eerdere monitors zijn gepresenteerd.

In de CBS-tabellen worden percentages gepresenteerd. Voor sommige figuren in deze rapportage zijn deze percentages door Onderzoek en Statistiek teruggerekend naar getallen. Dit is gedaan op basis van de cijfers van de doelpopulatie die het CBS presenteert afgerond op honderdtallen.

1.4 Leeswijzer

Indeling van het rapport

Dit rapport bestaat uit drie delen:

- Het eerste deel (hoofdstuk 2 en 3) geeft een beeld van de **armoede en schuldenproblematiek in 's-Hertogenbosch**. Hiervoor is gebruik gemaakt van gegevens van het CBS. Hoofdstuk 2 beschrijft de omvang en ontwikkeling van armoede in 's-Hertogenbosch. Hoeveel huishoudens en kinderen leven er in armoede? Hoe ontwikkelt de armoede zich in de tijd? En hoe is de verdeling van armoede over de wijken? In hoofdstuk 3 gaat het over de schuldenproblematiek in 's-Hertogenbosch. Welk deel van de huishoudens heeft schulden? Wat zijn de achtergrondkenmerken van huishoudens met schulden? En hoe ontwikkelt de schuldenproblematiek zich in de verschillende wijken van 's-Hertogenbosch?
- Het tweede deel (hoofdstuk 4 en 5) beschrijft het gebruik van **inkomensondersteunende regelingen en schulddienstverlening**. Het gaat bijvoorbeeld over het aantal bijstandsuitkeringen, gebruik van bijzondere bijstand en schulddienstverlening.
- In het derde deel (hoofdstuk 6 en 7) staat **het welzijn en de maatschappelijke participatie** van inwoners met een laag inkomen centraal. Ook gaat het over de mate waarin huishoudens **moeite hebben met rondkomen**. En wat de **impact van schulden** is voor huishoudens die hiermee te maken hebben. De resultaten zijn gebaseerd op enquêtes die door de gemeente 's-Hertogenbosch zijn uitgezet onder inwoners en het digipanel Schulden. De onderwerpen die aan bod komen zijn o.a. sociale contacten, participatie, maatschappelijke ondersteuning, rondkomen en de zorgen over en hulp bij het oplossen van schulden.

Coronapandemie

In 2020 en 2021 was er sprake van een coronapandemie. Corona en de maatregelen hebben mogelijk invloed gehad op de cijfers. Ontwikkelingen in de cijfers hoeven echter niet per definitie het effect te zijn van de coronacrisis, maar kunnen ook een autonome ontwikkeling weergeven die er sowieso was geweest.

Significantietoetsen

Voor de resultaten van de enquêtes zijn significantietoetsen uitgevoerd om te bepalen of de verschillen tussen minima en niet-minima en trends in de tijd significant zijn of niet. Wanneer een resultaat significant is, betekent dit dat met 95% betrouwbaarheid kan worden gezegd dat het gemeten verschil niet op toeval berust. In het rapport worden verschillen die significant zijn in de tekst beschreven. In sommige gevallen lijkt er op basis van de cijfers een verschil te zijn, maar is dit verschil niet significant. Hier dient bij de interpretatie van de cijfers rekening mee gehouden te worden.

2. Huishoudens met een laag inkomen

Het aandeel huishoudens met een laag inkomen is in 's-Hertogenbosch toegenomen van 6,6% in 2020 naar 6,8% in 2021. Dat is gelijk aan het landelijke cijfer. 's-Hertogenbosch heeft het laagste armoedepercentage van de vijf grootste gemeenten in de provincie Noord-Brabant.

Het armoederisico is het hoogst onder eenpersoonshuishoudens, eenoudergezinnen, huishoudens met een WW- of bijstandsuitkering, huishoudens met een hoofdkostwinner jonger dan 25 jaar of met een niet-westerse migratieachtergrond. Voor eenoudergezinnen en huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond is het armoederisico de laatste jaren wel licht afgenomen. In de wijken Noord en Graafsepoort wonen relatief de meeste huishoudens met een laag inkomen.

In 's-Hertogenbosch leeft volgens de voorlopige cijfers van 2021 6% van de kinderen in een huishouden met een laag inkomen. Net als landelijk zien we dit aandeel sinds 2013 afnemen. Het aandeel kinderen dat leeft in armoede is het grootst in de wijken West en Noord.

2.1 Aandeel lage inkomens

Lage-inkomensgrens

Voor de ontwikkeling in de tijd gebruiken we de lage-inkomensgrens van het CBS. Deze grens vertegenwoordigt door de tijd heen een vast koopkrachtniveau en wordt jaarlijks alleen aangepast voor de prijsontwikkeling. Het CBS spreekt bij een inkomen onder de lage-inkomensgrens van een huishouden met een laag inkomen of van een huishouden met kans op armoede. In de rest van dit hoofdstuk zijn de cijfers gebaseerd op deze lage-inkomensgrens.

Aandeel huishoudens met een laag inkomen toegenomen

In tegenstelling tot de afgelopen jaren is het aandeel huishoudens in 's-Hertogenbosch dat leeft van een laag inkomen in 2021 toegenomen. Volgens de voorlopige cijfers gaat het in 2021 om 6,8% van de huishoudens. In 2020 was dit 6,6% en in 2019 ging het om 7,6%. Het aandeel huishoudens met een laag inkomen in 's-Hertogenbosch is gelijk aan het aandeel landelijk.

Tabel 2 Aandeel huishoudens met een laag inkomen (tenminste één jaar onder de lage-inkomensgrens)

	2019	2020	2021*
's-Hertogenbosch	7,6%	6,6%	6,8%
Nederland	7,5%	6,8%	6,8%

Bron: CBS Statline 2019 – 2021*, * voorlopige cijfers

In 's-Hertogenbosch iets meer huishoudens met langdurig laag inkomen dan landelijk

Volgens de voorlopige cijfers van 2021 heeft 3,2% van de huishoudens in 's-Hertogenbosch een langdurig laag inkomen. Zij leven minstens vier jaar van een inkomen onder de lage-inkomensgrens. Dit aandeel is gelijk aan het aandeel in 2020 en lager dan in 2019 (3,5%). Het aandeel huishoudens met een langdurig laag inkomen ligt iets hoger dan landelijk (3,1%).

Tabel 3 Aandeel huishoudens met een langdurig laag inkomen (tenminste vier jaar onder de lage-inkomensgrens)

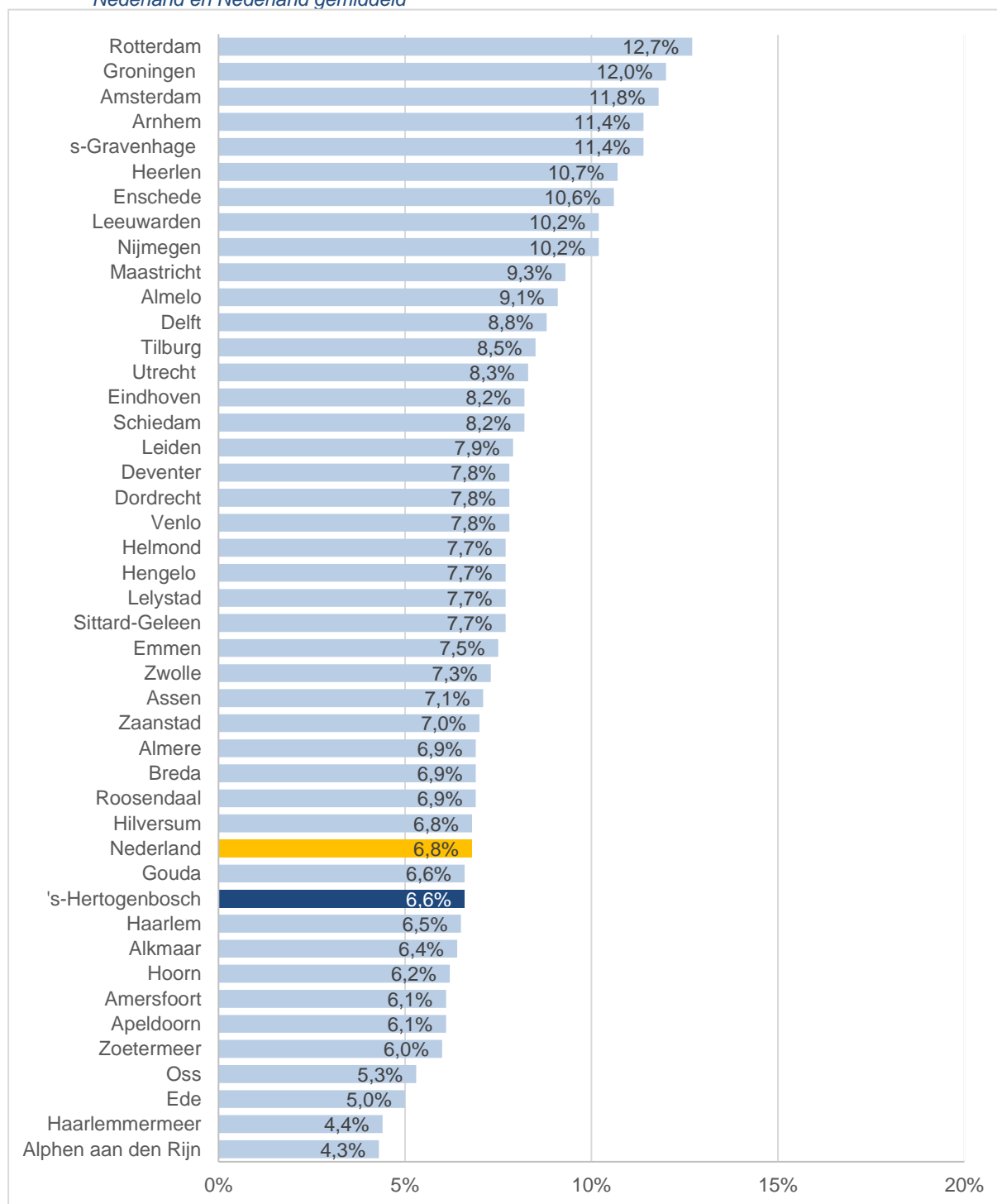
	2019	2020	2021*
's-Hertogenbosch	3,5%	3,2%	3,2%
Nederland	3,4%	3,1%	3,1%

Bron: CBS Statline 2019 – 2021*, * voorlopige cijfers

2.2 Landelijke vergelijking

In figuur 1 is een vergelijking gemaakt met de G44 en het gemiddelde in Nederland voor het aandeel huishoudens met een laag inkomen in 2020. Dit is het grootst in de gemeente Rotterdam (12,7%) en het kleinst in de gemeente Alphen aan den Rijn (4,3%). 's-Hertogenbosch staat met 6,6% op plek 34 van de 44 gemeenten. In 2018 stond 's-Hertogenbosch op plek 29. Van de vijf grootste gemeenten in de provincie Noord-Brabant heeft 's-Hertogenbosch het laagste armoedepercentage.

Figuur 1 Aandeel huishoudens met een laag inkomen in 2020, van de 44 grootste gemeenten in Nederland en Nederland gemiddeld

Bron: CBS, IIV 2020

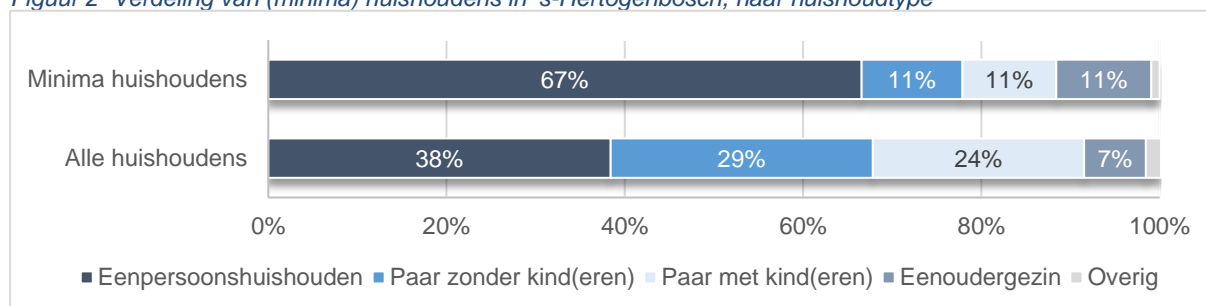
2.3 Samenstelling huishoudens met laag inkomen

De samenstelling van de groep huishoudens met een laag inkomen, oftewel minima, is de afgelopen jaren in grote lijnen hetzelfde gebleven. Hierna volgt een vergelijking tussen de samenstelling van alle huishoudens van de gemeente en die van minima-huishoudens wat betreft huishoudtype en inkomstenbron hoofdkostwinner.

Relatief veel eenpersoonshuishoudens onder minima huishoudens

De groep minima huishoudens bestaat voor een relatief groot deel uit eenpersoonshuishoudens, namelijk twee derde (67%). Gemiddeld in de gemeente 's-Hertogenbosch ligt dit een stuk lager (38%). Ook zijn er relatief veel eenoudergezinnen onder de groep minima-huishoudens, namelijk 11%. Gemiddeld onder alle huishoudens is 7% een eenoudergezin.

Figuur 2 Verdeling van (minima) huishoudens in 's-Hertogenbosch, naar huishoudtype

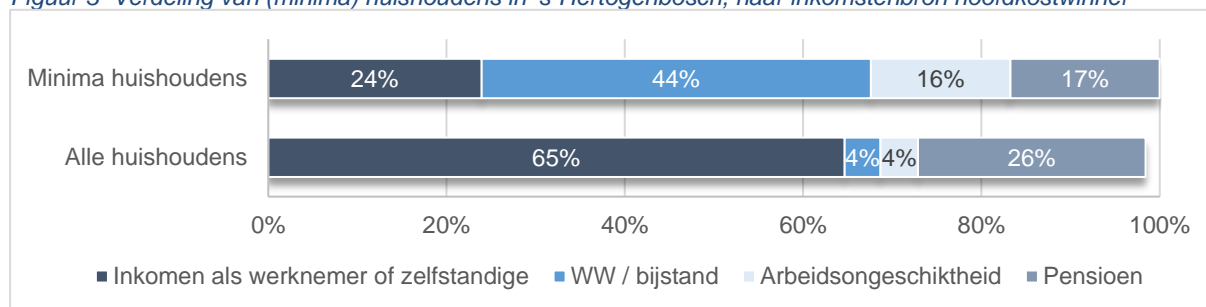

Bron: CBS, IIV 2021*, * voorlopige cijfers

Zo'n 4 op de 10 minima huishoudens hebben inkomen uit WW- of bijstandsuitkering

Gemiddeld in de gemeente heeft 4% van alle huishoudens inkomsten uit een WW- of bijstandsuitkering. Onder minima ligt dit aandeel beduidend hoger, namelijk op 44%. Tevens zien we dat het aandeel huishoudens dat inkomsten uit arbeid heeft, onder minima veel lager ligt (24%) dan gemiddeld in de gemeente (65%).

Figuur 3 Verdeling van (minima) huishoudens in 's-Hertogenbosch, naar inkomstenbron hoofdkostwinner

Bron: CBS, IIV 2021*, * voorlopige cijfers

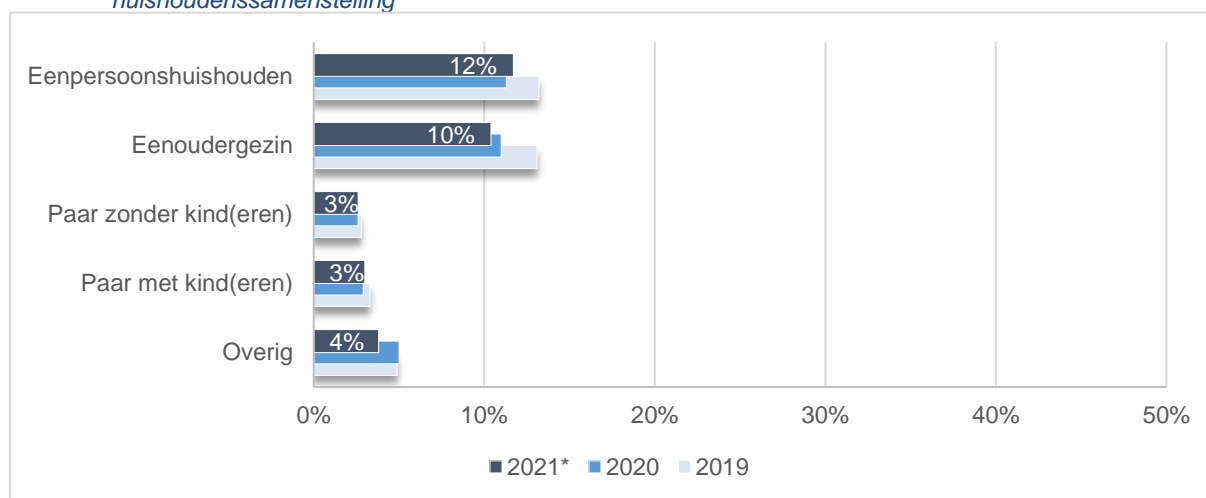
2.4 Risicogroepen armoede

Bevolkingsgroepen wordt niet in gelijke mate getroffen door armoede. Huishoudens met bepaalde demografische- en sociaaleconomische kenmerken hebben een hoger risico op armoede.

Vooraf eenpersoonshuishoudens en eenoudergezinnen hebben een risico op armoede

Net als voorgaande jaren zijn het nog steeds eenpersoonshuishoudens en eenoudergezinnen waar het risico op armoede het grootst is. Van deze groepen moet respectievelijk 12% en 10% van de huishoudens rondkomen van een laag inkomen. Onder eenoudergezinnen is het aandeel met een laag inkomen wel afgenomen, van 13% in 2019 tot 10% in 2021. De resultaten van de gemeente 's-Hertogenbosch zijn vergelijkbaar met Nederland.

Figuur 4 Aandeel huishoudens met een laag inkomen in de gemeente 's-Hertogenbosch, naar huishoudenssamenstelling

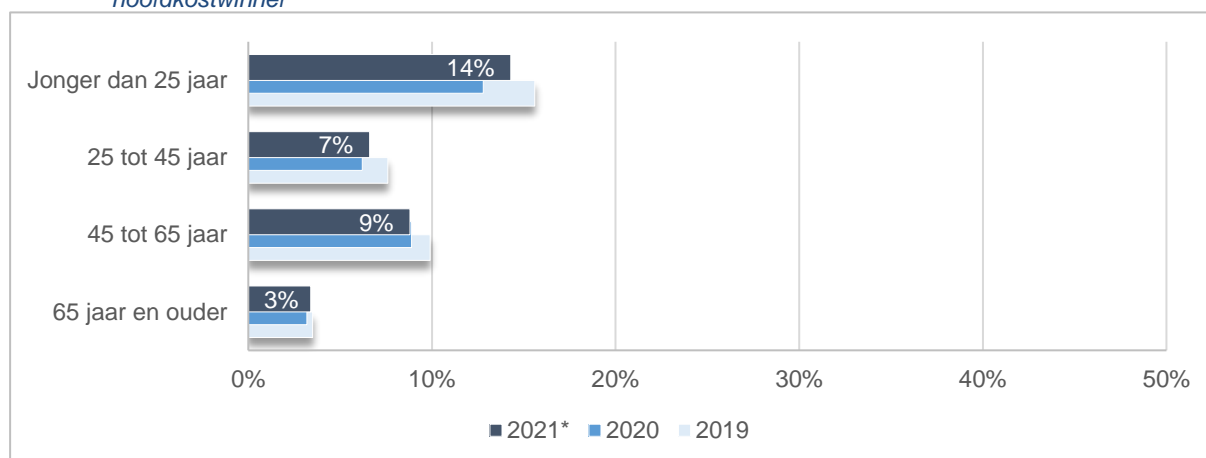

Bron: CBS, IIV 2019, 2020 en 2021*, * voorlopige cijfers

Risico op armoede het grootst voor huishoudens met hoofdkostwinner jonger dan 25 jaar

In de gemeente 's-Hertogenbosch hebben hoofdkostwinners van 65 jaar en ouder het laagste risico op armoede. Terwijl dit risico het grootst is onder hoofdkostwinners jonger dan 25 jaar. Onder deze groep is het risico op armoede tevens licht toegenomen, van 13% in 2020 tot 14% in 2021. Dit aandeel is in 's-Hertogenbosch wel iets lager dan landelijk (15%).

Figuur 5 Aandeel huishoudens met een laag inkomen in de gemeente 's-Hertogenbosch, naar leeftijd hoofdkostwinner

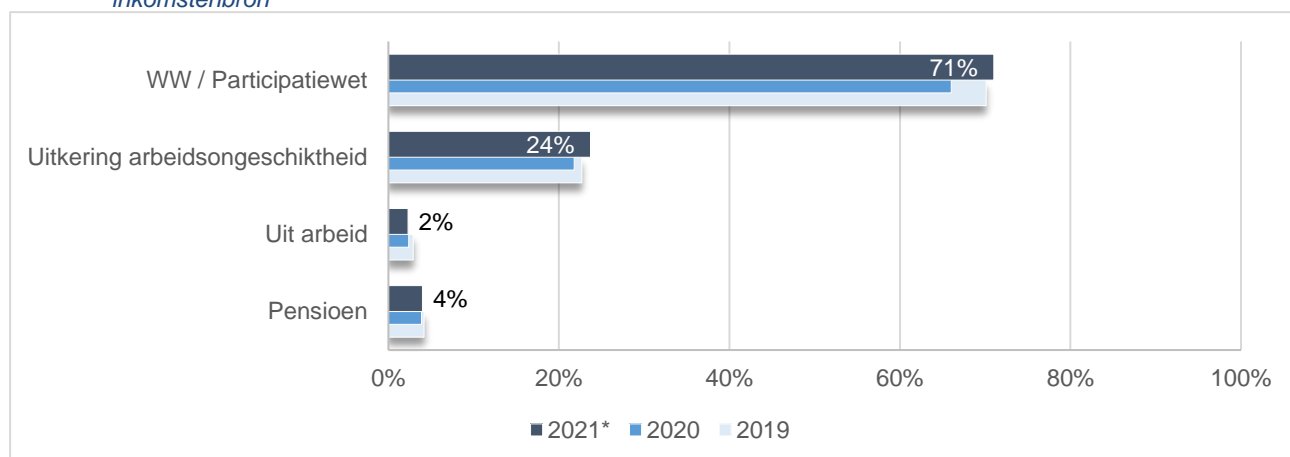

Bron: CBS, IIV 2019, 2020 en 2021*, * voorlopige cijfers

Merendeel huishoudens met WW- of bijstandsuitkering heeft risico op armoede

Volgens de voorlopige cijfers van 2021 moeten in de gemeente 's-Hertogenbosch 7 op de 10 huishoudens met een WW- of bijstandsuitkering rondkomen van een laag inkomen. Dat is vergelijkbaar met voorgaande jaren en met het landelijke percentage onder deze groep. Van de huishoudens met een uitkering vanwege arbeidsongeschiktheid leeft 24% van een laag inkomen; gemiddeld in Nederland is dat 20% van deze groep.

Figuur 6 Aandeel huishoudens met een laag inkomen in de gemeente 's-Hertogenbosch, naar belangrijkste inkomstenbron

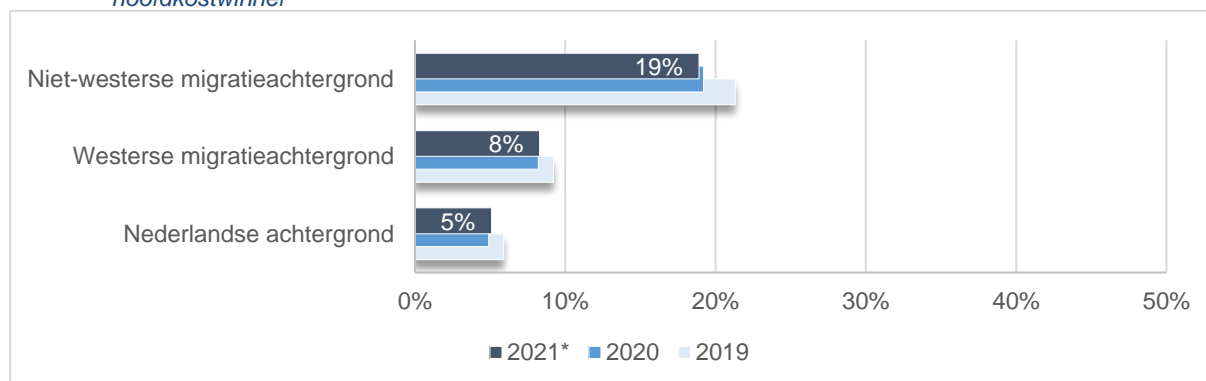

Bron: CBS, IIV 2019, 2020 en 2021*, * voorlopige cijfers

Armoederisico onder huishoudens met niet-westerse migratieachtergrond afgenomen

Als we kijken naar achtergrond dan hebben huishoudens met een hoofdkostwinner met een niet-westerse migratieachtergrond het grootste risico op armoede. Volgens de voorlopige cijfers van 2021 heeft 19% van deze huishoudens een laag inkomen. Dit aandeel is de afgelopen jaren afgenomen, in 2019 ging het nog om 21%. Ook in de landelijke cijfers zien we een daling.

Figuur 7 Aandeel huishoudens met een laag inkomen in de gemeente 's-Hertogenbosch, naar achtergrond hoofdkostwinner

Bron: CBS, IIV 2019, 2020 en 2021*, * voorlopige cijfers

2.5 Lage inkomens per wijk

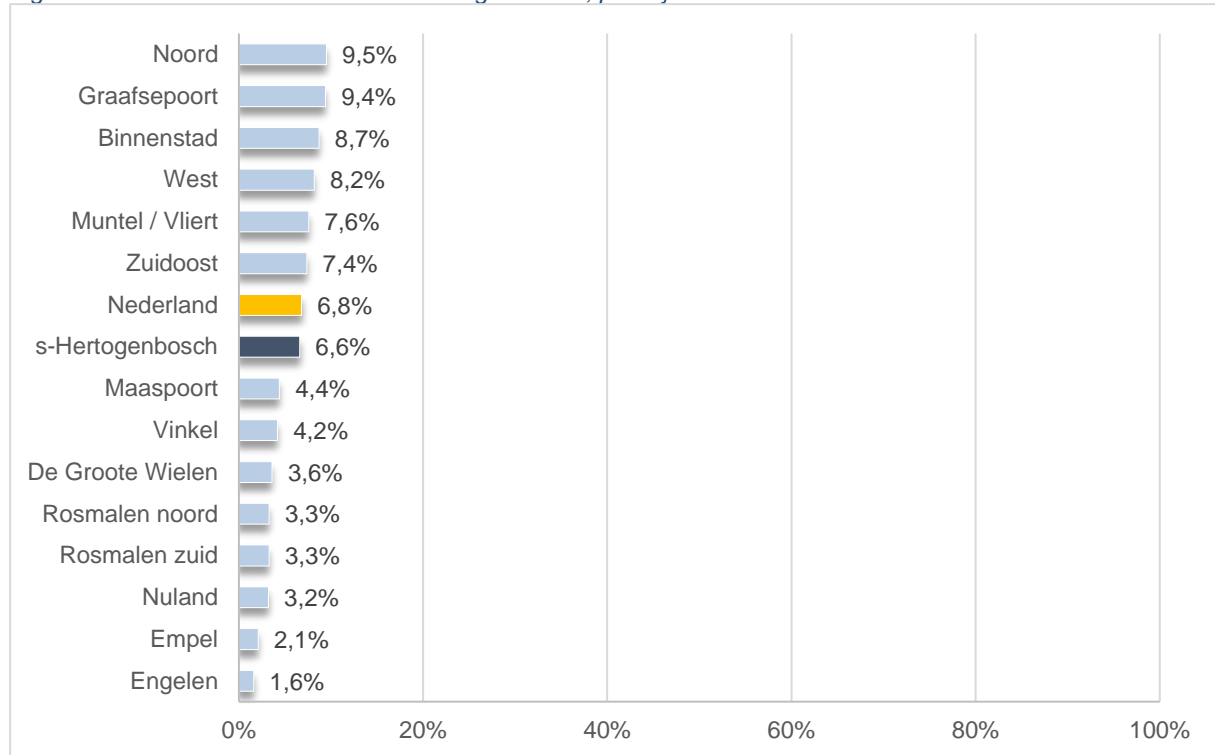
Meeste huishoudens met een laag inkomen in West, Noord en Binnenstad

Als we kijken naar het absoluut aantal huishoudens met een laag inkomen, woont de helft hiervan in drie wijken, namelijk in West, Noord en Binnenstad. In Vinkel, Nuland, Engelen en Empel wonen absoluut gezien de minste huishoudens met een laag inkomen. Vier procent van de huishoudens met een laag inkomen woont in één van deze vier wijken.

Relatief meeste armoede in Noord en Graafsepoort

In de wijken Noord (9,5%) en Graafsepoort (9,4%) wonen relatief de meeste huishoudens met een laag inkomen. Ook in de wijken Binnenstad (8,7%), West (8,2%), Muntel/Vliert (7,6%) en Zuidoost (7,4%) is dit aandeel hoger dan gemiddeld in 's-Hertogenbosch (6,6%).

Figuur 8 Aandeel huishoudens met een laag inkomen, per wijk

Bron: CBS, IIV 2020

Analyse wijken met grootste aandeel lage inkomens

Als we verder inzoomen op de zes wijken met een bovengemiddeld aandeel lage inkomens dan valt het volgende op:

- In **Noord** wonen zo'n 800 huishoudens met een laag inkomen. Het gaat om 9,5% van alle huishoudens. Het aandeel huishoudens met een laag inkomen is het grootst in De Muziekinstrumentenbuurt (17,2%) en De Sprookjesbuurt (16%).
- In **Graafsepoort** leven ongeveer 600 huishoudens van een laag inkomen. Dat is 9,4% van alle huishoudens. Het aandeel is het grootst in Hinthamerpoort (13,1%) en Graafsebuurt zuid (12,4%) en relatief laag in Hintham noord (3,8%) en Hintham zuid (6,6%).
- In **Binnenstad** hebben zo'n 700 huishoudens een laag inkomen. Dat is 8,7% van alle huishoudens. Het aandeel is het hoogst in Binnenstad noord (13,8%) en De Hofstad (13,5%). In Binnenstad centrum (6,1%) is dit relatief laag.
- In **West** heeft 8,2% van alle huishoudens een laag inkomen. Dat zijn zo'n 900 huishoudens. Het aandeel is het grootst in Boschveld (13,3%), de relatief kleine buurt De Moerputten (13,3%) en Deuteren (10,6%). In Willemspoort en Paleiskwartier is dit aandeel het laagst (1,8% en 2,3%).
- In **Muntel/Vliert** moet 7,6% rondkomen van een laag inkomen. Dat zijn zo'n 300 huishoudens. Het aandeel is het hoogst in de buurt De Muntel (9,8%).
- In **Zuidoost** wonen zo'n 500 huishoudens met een laag inkomen. Dat is 7,4% van alle huishoudens uit deze wijk. Vooral in Grevelingen (17,3%) en Gestelse buurt (16,6%) wonen relatief veel huishoudens met een laag inkomen. In de buurt Zuid is dit aandeel het laagst (2,9%).

Grootste afname van armoede in De Groote Wielen en Muntel/Vliert

In tabel 4 staat de ontwikkeling van het aandeel huishoudens met een laag inkomen tussen 2019 en 2020. In de wijk Nuland is het aandeel huishoudens met een laag inkomen toegenomen van 2,9% in 2019 naar 3,2% in 2020. In Engelen bleef het aandeel huishoudens met een laag inkomen gelijk (1,6%). In alle andere wijken nam dit aandeel af. Deze afname is relatief het grootst in de wijken De Groote Wielen en Muntel/Vliert.

Tabel 4 Ontwikkeling aandeel huishoudens met een laag inkomen in 's-Hertogenbosch 2019-2020, per wijk

Wijk	2019	2020
Binnenstad	10,4%	8,7%
Zuidoost	8,5%	7,4%
Graafsepoort	10,9%	9,4%
Muntel / Vliert	9,6%	7,6%
Rosmalen zuid	4,1%	3,3%
Rosmalen noord	3,7%	3,3%
De Groote Wielen	4,8%	3,6%
Empel	2,4%	2,1%
Noord	10,6%	9,5%
Maaspoort	5,0%	4,4%
West	9,1%	8,2%
Engelen	1,6%	1,6%
Nuland	2,9%	3,2%
Vinkel	5,2%	4,2%
's-Hertogenbosch	7,6%	6,6%
Nederland	7,4%	6,8%

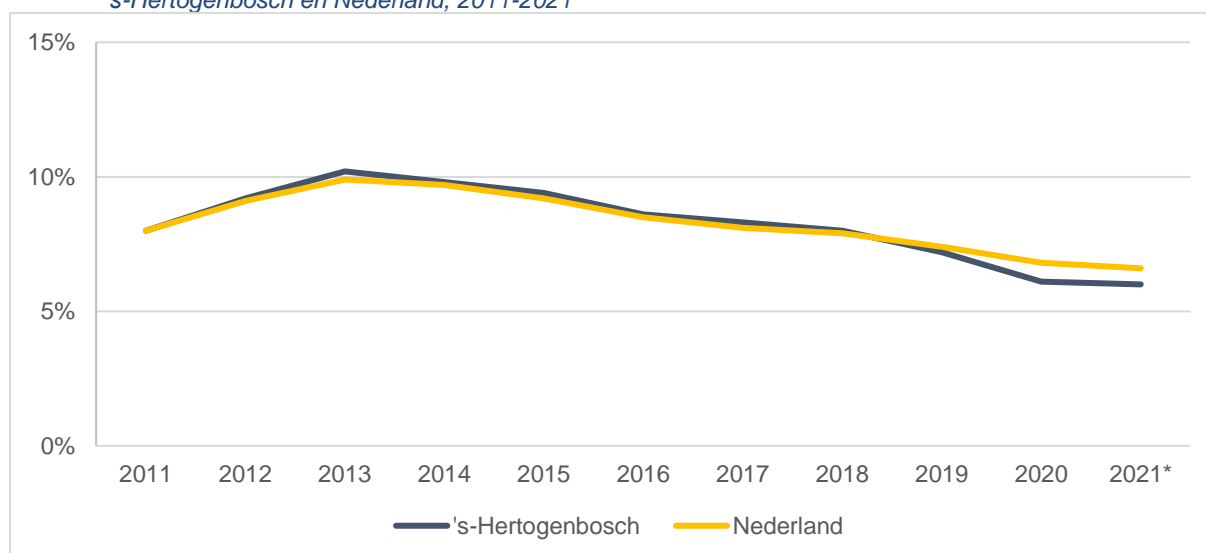
Bron: CBS, IIV 2019 en 2020

2.6 Kinderen in armoede per wijk

Minder kinderen leven in armoede

In de gemeente 's-Hertogenbosch leeft volgens de voorlopige cijfers van 2021 6% van de minderjarige kinderen in een huishouden met een laag inkomen. Sinds 2013 (10,2%) neemt dit af. Maar het aandeel is tussen 2020 en 2021 vrijwel gelijk gebleven. Deze ontwikkeling zien we ook terug in de landelijke cijfers.

*Figuur 9 Aandeel minderjarige kinderen (0 t/m 17 jaar) in een huishouden met een laag inkomen in 's-Hertogenbosch en Nederland, 2011-2021**

Bron: CBS Statline en IIV 2011-2021*, * voorlopige cijfers

Armoederisico voor kinderen het grootst in de wijken West en Noord

Net als in de vorige monitor is het aandeel kinderen dat leeft in armoede het grootst in de wijk West. In deze wijk leeft 11,4% van alle kinderen in een huishouden met een laag inkomen. Dit zijn zo'n 400 kinderen. Ook in Noord gaat het om zo'n 400 kinderen (10,4%). Verder zien we dat ook kinderen in de wijken Graafsepoort, Zuidoost, Binnenstad en Muntel/Vliert een groter armoederisico hebben dan gemiddeld in de gemeente 's-Hertogenbosch. Zie figuur 10.

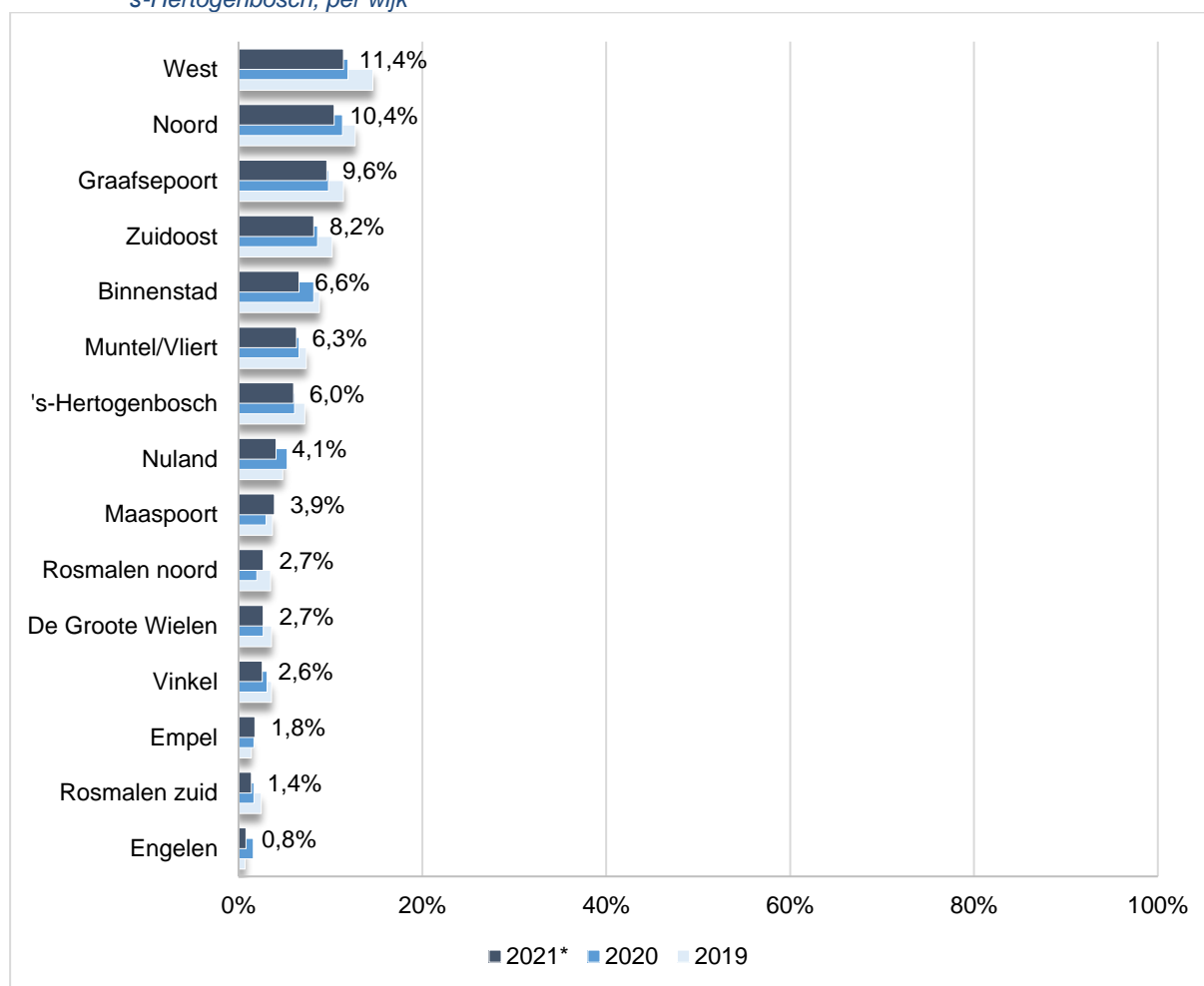
Kinderen uit Engelen relatief minste armoederisico

In Engelen leeft 0,8% van de kinderen in armoede. Dit is het laagste aandeel van alle wijken in de gemeente 's-Hertogenbosch. Ook in Rosmalen zuid, Empel, Vinkel, De Groote Wielen, Rosmalen noord, Maaspoort en Nuland is het aandeel kinderen dat leeft in een huishouden met een laag inkomen lager dan gemiddeld in de gemeente 's-Hertogenbosch. Zie figuur 10.

Armoederisico voor kinderen in de meeste wijken afgenomen

Tussen 2019 en 2021 zien we bij de meeste wijken een afname van het aandeel kinderen in armoede, variërend van 15% (Muntel/Vliert) tot 44% (Rosmalen zuid). In de wijken Maaspoort, Engelen en Empel nam de armoede relatief gezien toe. Zie figuur 10.

Figuur 10 Aandeel minderjarige kinderen (0 t/m 17 jaar) in een huishouden met een laag inkomen in 's-Hertogenbosch, per wijk

Bron: CBS, IIV 2019, 2020 en 2021*, *voorlopige cijfers

Leeswijzer: in de wijk West woont in 2021 11,4% van de minderjarige kinderen in een huishouden met een laag inkomen.

3. Huishoudens met schulden

In 2021 heeft 7,2% van de huishoudens uit 's-Hertogenbosch schulden. Dat is minder dan afgelopen jaren en ook iets minder dan landelijk (7,4%). Schuldenproblematiek komt relatief meer voor bij eenoudergezinnen, huishoudens met een bijstandsuitkering en inwoners met een niet-westerse migratieachtergrond. Onder ouderen lijkt schuldenproblematiek minder vaak te spelen. In de wijken Noord (10,6%), West (9,7%) en Graafsepoort (9,1%) wonen relatief de meeste huishoudens met schulden. In de andere wijken ligt het aandeel huishoudens met schulden lager dan gemiddeld in 's-Hertogenbosch.

3.1 Aandeel schulden

Schuldenproblematiek

Het CBS heeft op verzoek van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de schuldenproblematiek inzichtelijk gemaakt. Hierbij heeft het CBS de volgende definitie van schulden gehanteerd:

Er is sprake van een huishouden met schulden als ten minste één persoon in het huishouden voldoet aan minstens één van de volgende criteria op 1 januari van het betreffende verslagjaar:

- *Volgt een wettelijke schuldregeling volgens de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen;*
- *Heeft een schuldregeling (schuldbemiddeling of saneringskrediet);*
- *Is in het Centraal Curatele en Bewindregister (CCBR) opgenomen op grond van verkisting en/of problematische schulden;*
- *Heeft ten minste zes maanden de zorgpremie niet betaald;*
- *Heeft een betalingsachterstand van een Wet Mulder-boete (boete voor lichte verkeersovertreding) bij het CJIB waarvan de tweede aanmaning ten minste twee maanden openstaat, of zich al in een ernstigere wanbetalersfase bevindt. Daarnaast moet het openstaande bedrag in totaal minimaal 50 euro zijn;*
- *Heeft langer dan 27 maanden een toeslagschuld van totaal minimaal 50 euro openstaan bij de Belastingdienst;*
- *Heeft langer dan 15 maanden een schuld van totaal minimaal 50 euro voor overige belastingaanslagen openstaan bij de Belastingdienst;*
- *Heeft een belastingschuld bij de Belastingdienst die in de 12 maanden voor het peilmoment oninbaar is geleden;*
- *Heeft een betalingsachterstand bij DUO van 3 maanden of langer en van minimaal 270 euro.*

Het gaat enkel om geregistreerde problematische schulden en bijvoorbeeld niet om een hypotheekschuld, betalingsachterstanden voor huur, gas, water en licht, vorderingen die via incassobureaus lopen en gemeentelijke belastingschulden. In de rest van dit hoofdstuk zijn de cijfers gebaseerd op deze definitie.

Aandeel huishoudens met schulden afgenomen

De laatste jaren is in 's-Hertogenbosch het aandeel huishoudens met schulden afgenomen. Zie tabel 5. In 2021 gaat het om 7,2% van de huishoudens. In 2020 was dit 7,6% en in 2019 ging het om 7,7%. Het aandeel huishoudens met schulden ligt iets lager dan landelijk.

Tabel 5 Aandeel huishoudens met schulden

	2019	2020	2021
's-Hertogenbosch	7,7%	7,6%	7,2%
Nederland	8,1%	7,9%	7,4%

Bron: CBS, Schuldenproblematiek in beeld

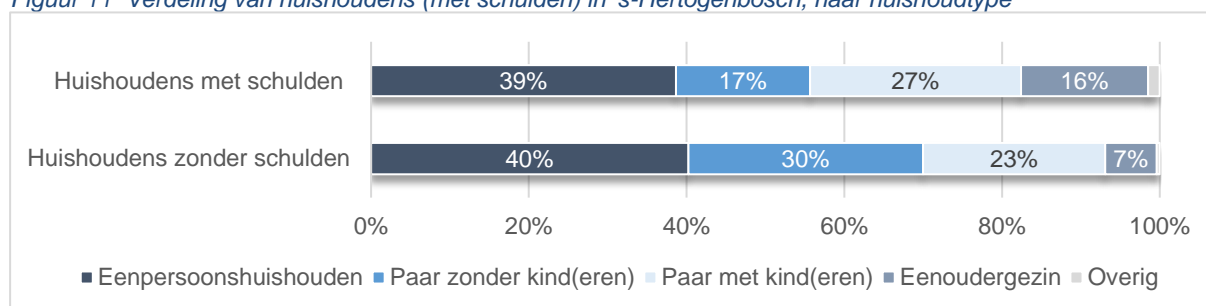
3.2 Samenstelling groep schulden

Hierna volgt een vergelijking tussen de samenstelling van huishoudens met en zonder schulden in gemeente 's-Hertogenbosch wat betreft huishoudtype en de inkomstenbron, leeftijd en achtergrond van de referentiepersoon (willekeurig geselecteerd huishoudlid).

Relatief veel eenoudergezinnen onder huishoudens met schulden

De groep huishoudens met schulden bestaat voor 16% uit eenoudergezinnen. Onder de huishoudens zonder schulden in 's-Hertogenbosch ligt dit een stuk lager (7%). Onder huishoudens met schulden is het aandeel eenpersoonshuishoudens niet hoger dan gemiddeld. Dit is opvallend omdat van deze groep, naast alleenstaande ouders, bekend is dat zij tot een financieel kwetsbaardere groep behoren.

Figuur 11 Verdeling van huishoudens (met schulden) in 's-Hertogenbosch, naar huishoudtype

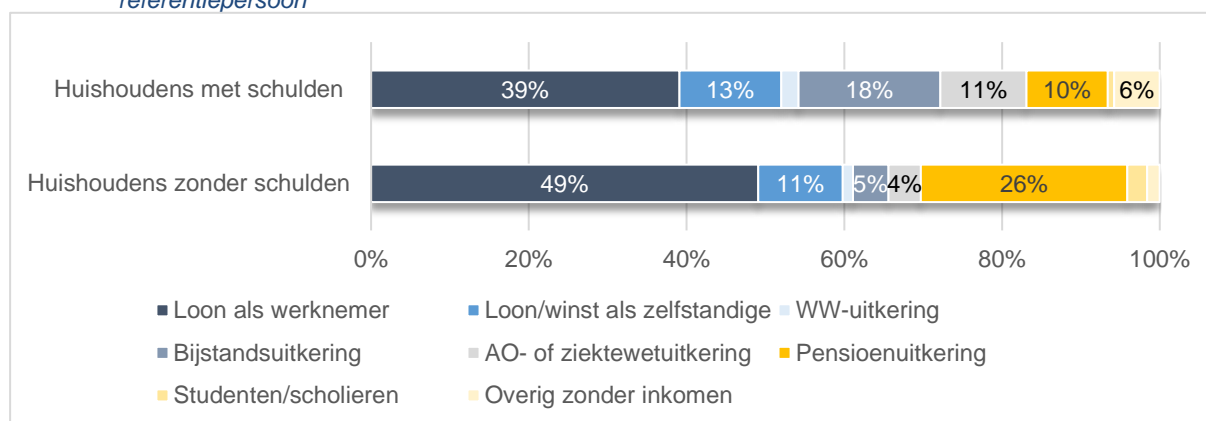

Bron: CBS, Schuldenproblematiek in beeld 01-2021

18% huishoudens met schulden heeft inkomen uit bijstandsuitkering

In de gemeente 's-Hertogenbosch heeft van de huishoudens zonder schulden zo'n 5% inkomsten uit een bijstandsuitkering. Onder huishoudens met schulden ligt dit aandeel beduidend hoger, namelijk op 18%. Tevens zien we dat het aandeel huishoudens waarvan de referentiepersoon inkomsten uit loon als werknemer of een pensioenuitkering heeft, onder huishoudens met schulden lager is dan onder huishoudens zonder schulden.

Figuur 12 Verdeling van huishoudens met en zonder schulden in 's-Hertogenbosch, naar inkomstenbron referentiepersoon

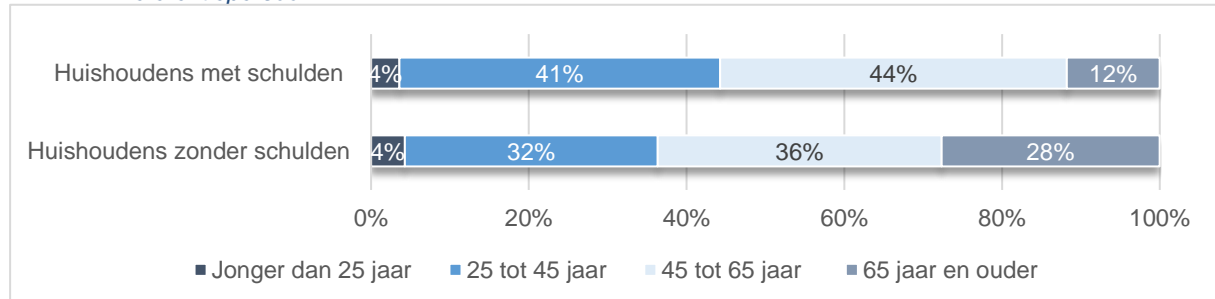

Bron: CBS, Schuldenproblematiek in beeld 01-2021

Onder ouderen lijkt schuldenproblematiek minder vaak te spelen

In 's-Hertogenbosch is de referentiepersoon van huishoudens met schulden relatief vaak tussen de 25 en 65 jaar oud, namelijk 85%. Huishoudens waarvan de referentiepersoon 65 jaar of ouder is, hebben minder vaak te maken met schulden.

Figuur 13 Verdeling van huishoudens met en zonder schulden in 's-Hertogenbosch, naar leeftijd referentiepersoon

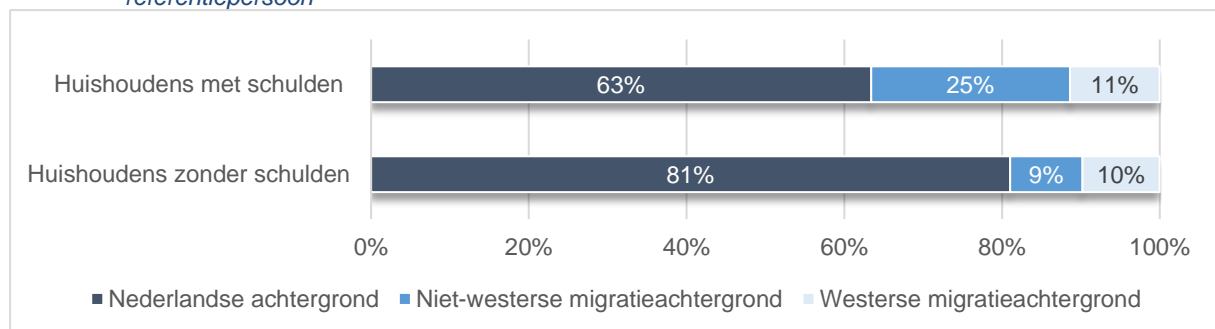

Bron: CBS, Schuldenproblematiek in beeld 01-2021

Huishoudens met een migratieachtergrond hebben vaker schulden

Huishoudens waarvan de referentiepersoon een niet-westerse migratieachtergrond heeft, hebben relatief vaak schulden.

Figuur 14 Verdeling van huishoudens met en zonder schulden in 's-Hertogenbosch, naar migratieachtergrond referentiepersoon

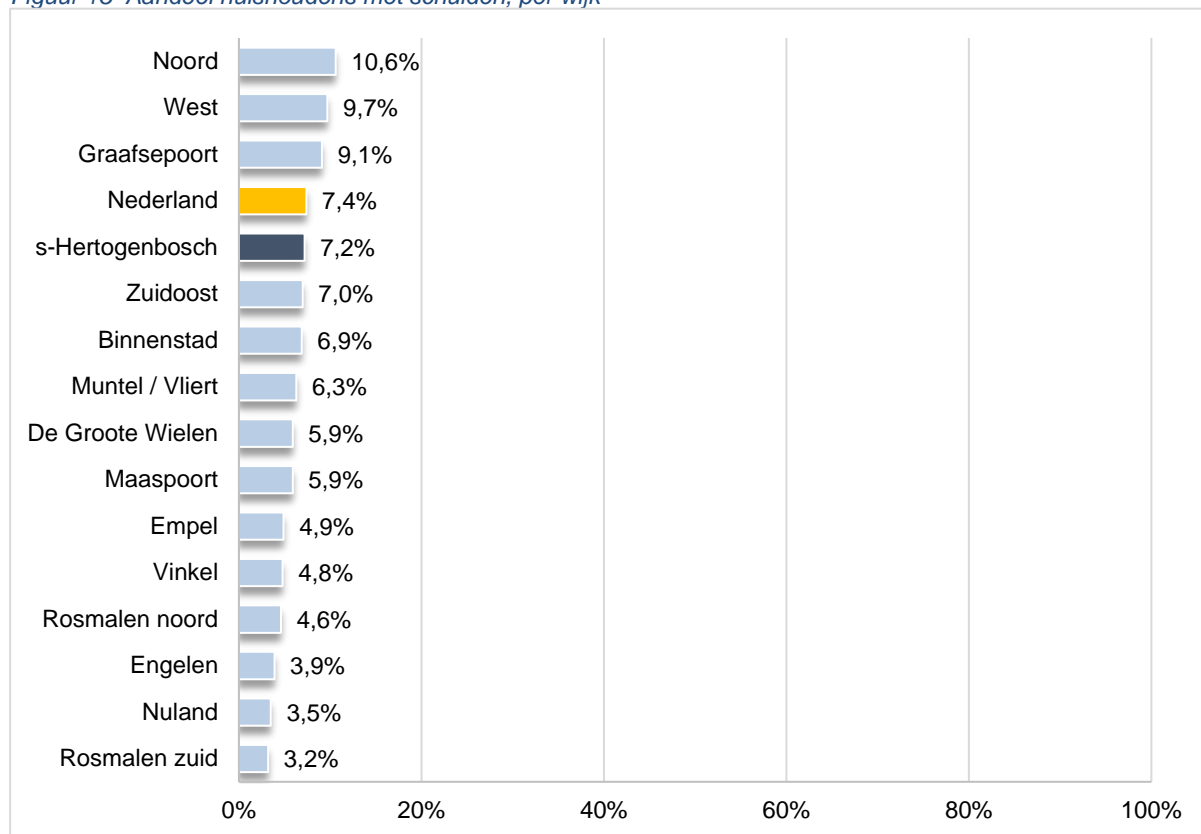
Bron: CBS, Schuldenproblematiek in beeld 01-2021

3.3 Schulden per wijk

Relatief meeste schulden in de wijken Noord, West en Graafsepoort

In de wijken Noord (10,6%), West (9,7%) en Graafsepoort (9,1%) wonen relatief de meeste huishoudens met schulden. In de andere wijken ligt dit aandeel lager dan gemiddeld in 's-Hertogenbosch (7,2%).

Figuur 15 Aandeel huishoudens met schulden, per wijk

Bron: CBS, Schuldenproblematiek in beeld 01-2021

Grootste afname van schuldenproblematiek in Vinkel, Nuland en Engelen

In tabel 6 staat de ontwikkeling van het aandeel huishoudens met schulden tussen 2020 en 2021. In de gemeente 's-Hertogenbosch is dit licht afgenomen van 7,5% naar 7,2%. In de wijken Vinkel, Nuland en Engelen zien we relatief de grootste afname. Andere wijken met een afname zijn Graafsepoort, Noord, De Groote Wielen, Rosmalen noord, Rosmalen zuid, West, Zuidoost en Binnenstad. In de wijken Muntel/Vliert en Empel is het aandeel huishoudens met schuldenproblematiek toegenomen.

Tabel 6 Ontwikkeling aandeel huishoudens met schulden in 's-Hertogenbosch 2020-2021, per wijk

Wijk	2020	2021
Binnenstad	7,1%	6,9%
Zuidoost	7,4%	7,0%
Graafsepoort	9,9%	9,1%
Muntel / Vliert	6,0%	6,3%
Rosmalen zuid	3,4%	3,2%
Rosmalen noord	4,9%	4,6%
De Groote Wielen	6,3%	5,9%
Empel	4,6%	4,9%
Noord	11,4%	10,6%
Maaspoort	5,9%	5,9%
West	10,3%	9,7%
Engelen	4,5%	3,9%
Nuland	4,3%	3,5%
Vinkel	6,3%	4,8%
's-Hertogenbosch	7,6%	7,2%
Nederland	7,9%	7,4%

Bron: CBS, Schuldenproblematiek in beeld

4. Inkomensondersteunende regelingen

Voor de gemeente 's-Hertogenbosch ligt de beleidsmatige grens voor veel inkomensondersteunende regelingen op een inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum. Volgens de voorlopige cijfers van 2021 leven in 's-Hertogenbosch zo'n 9.100 huishoudens van een inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum.

Het gebruik van bijzondere bijstand ligt in 2022 lager dan in voorgaande jaren. Zowel het aantal polissen binnen de collectieve zorgverzekering, het aantal verstrekkingen voor de individuele inkomens toeslag als het aantal verstrekkingen voor bijzondere bijstand voor bewindvoering namen af. Ook het aantal bijstandsuitkeringen nam in 2022 af. Het aantal verstrekte voedselpakketten liet in 2022 een sterke stijging zien, van zo'n 320 pakketten in de laatste week van januari 2022 tot 500 pakketten in de laatste week van december 2022. Ook het aantal toegekende vergoedingen door Stichting Leergeld is toegenomen. In 2022 ging het om 3.140 verstrekkingen aan 1.663 kinderen.

4.1 Beleidsmatige grens voor armoede

Beleidsmatige grens voor armoede

In de gemeente 's-Hertogenbosch ligt de beleidsmatige grens voor veel inkomensondersteunende regelingen op een inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum. Voor de collectieve zorgverzekering ligt deze grens op 130 procent. Het sociaal minimum is het wettelijke bestaansminimum zoals dat in de politieke besluitvorming is vastgesteld (Participatiewet, AOW, kinderbijslag).

Minder huishoudens met inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum

Volgens de voorlopige cijfers van 2021 leven in de gemeente 's-Hertogenbosch zo'n 9.100 huishoudens van een inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum, waarvan ongeveer 6.400 eenpersoonshuishoudens, 1.200 paren zonder kinderen, 500 paren met kinderen en 1.000 eenoudergezinnen. De voorlopige cijfers van 2021 laten een lichte afname zien ten opzichte van 2020. Ook het aantal minderjarige kinderen dat behoort tot de primaire doelgroep van beleid is tussen 2020 en 2021 licht afgenomen.

Tabel 7 Aantal huishoudens en minderjarige kinderen uit de gemeente 's-Hertogenbosch dat leeft van een inkomen tot 120 en 130 procent van het sociaal minimum

	120 procent sociaal minimum			130 procent sociaal minimum		
	2019	2020	2021*	2019	2020	2021*
Aantal huishoudens	9.220	9.280	9.130	10.950	11.110	10.970
Aantal minderjarige kinderen	2.650	2.550	2.460	3.100	3.050	2.870

Bron: CBS, IIV 2019, 2020 en 2021*, bewerking O&S; * voorlopige cijfers

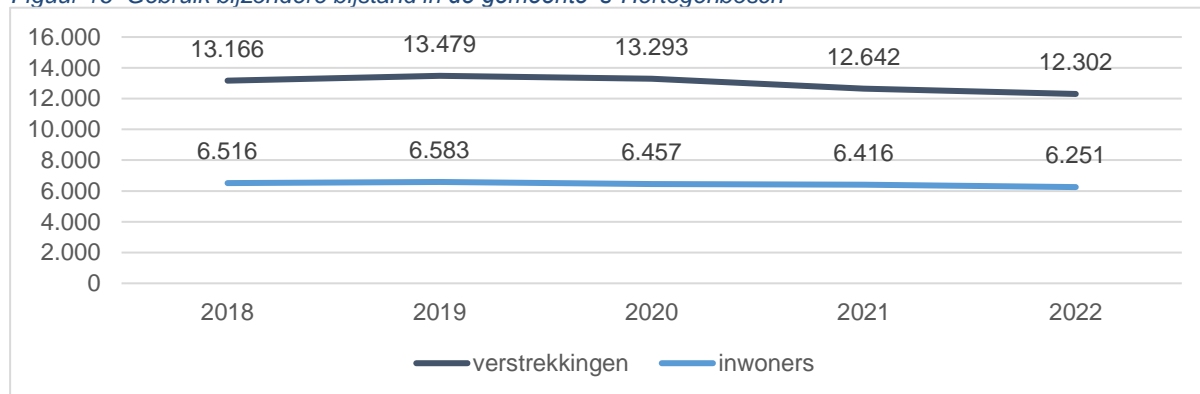
De doelgroep van beleid is voor gemeente 's-Hertogenbosch breder dan alleen de huishoudens met een inkomen tot 120 of 130 procent van het sociaal minimum. Er zijn met name in het afgelopen jaar ook andere groepen in beeld gekomen die leven in armoede zoals de werkende armen. In schrijnende situaties biedt de gemeente dan ook waar mogelijk maatwerk voor huishoudens met een inkomen boven 130 procent van het sociaal minimum.

4.2 Algemene regelingen

Aantal inwoners met bijzondere bijstand in 2022 lager dan voorgaande jaren

In 2022 is er 12.300¹ keer bijzondere bijstand verstrekt aan zo'n 6.300 inwoners. Het aantal inwoners met bijzondere bijstand nam tussen 2018 en 2019 licht toe, sindsdien is er sprake van een dalende trend. Bijzondere bijstand is er voor bijzondere en noodzakelijke kosten voor huishoudens met een laag inkomen. Ook biedt het financiële ondersteuning aan huishoudens met een langdurig laag inkomen. Het kan zijn dat een eigen bijdrage wordt gevraagd. De hoogte daarvan is afhankelijk van het inkomen en spaargeld.

Figuur 16 Gebruik bijzondere bijstand in de gemeente 's-Hertogenbosch

Bron: registratiegegevens gemeente

In 2022 opnieuw minder polissen collectieve zorgverzekering

Het aantal polissen binnen de collectieve zorgverzekering laat vanaf 2019 een lichte daling zien, van zo'n 5.600 in 2019 tot 5.500 in 2022. Zie figuur 17. De collectieve zorgverzekering is één van de meest gebruikte vormen van bijzondere bijstand. Deze verzekering biedt de gemeente aan samen met zorgverzekeraars CZ en VGZ. Inwoners met een netto-inkomen tot 130 procent van de bijstandsnorm en weinig vermogen kunnen er gebruik van maken. Zij krijgen korting op de zorgpakketten en de gemeente betaalt mee aan de premie.

In 2022 iets minder verstrekkingen individuele inkomenstoeslag dan in 2021

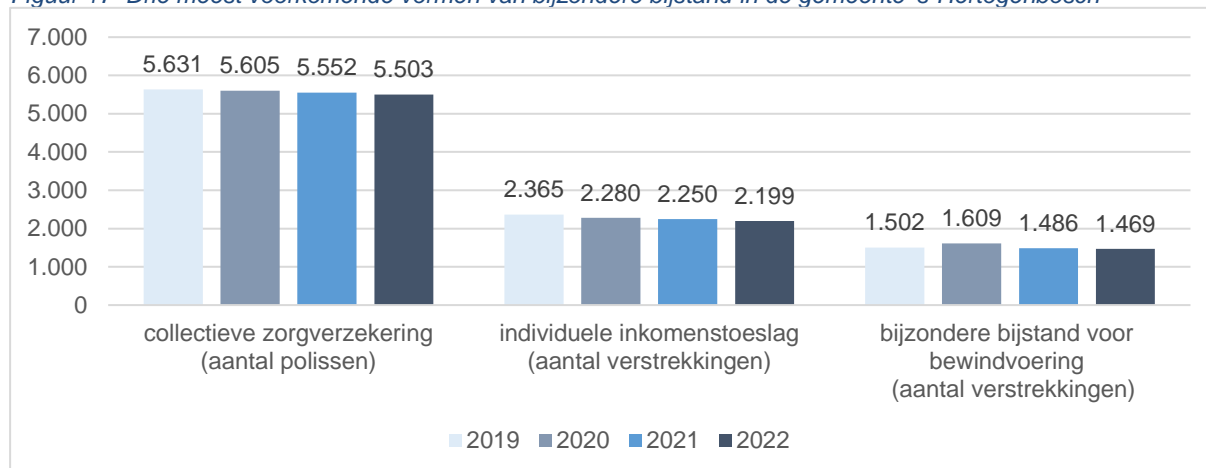
In 2022 heeft de gemeente 2.199 keer de individuele inkomenstoeslag verstrekt. Zie figuur 17. Dat is iets minder dan in 2021. De individuele inkomenstoeslag is een vrij te besteden geldbedrag dat eenmaal per jaar wordt toegekend aan personen die drie jaar achter elkaar een inkomen hebben op bijstandsniveau, weinig spaargeld hebben en geen zicht op een hoger inkomen. Het gaat om personen van 21 jaar of ouder, maar jonger dan de AOW-leeftijd. De individuele inkomenstoeslag wordt elk jaar opnieuw vastgesteld.

¹ Tijdelijke verstrekkingen, zoals de energietoeslag, zijn in dit cijfer niet meegeteld.

Bijzondere bijstand voor bewindvoering laatste jaren afgenomen

De rechter kan bewindvoering opleggen voor inwoners die het zelf niet lukt om hun inkomsten en uitgaven te beheren. De inkomsten en uitgaven worden dan beheerd door een bewindvoerder. Inwoners kunnen bijzondere bijstand ontvangen voor bewindvoering. Deze vorm van bijzondere bijstand laat vanaf 2020 een afname zien, van ruim 1.600 in 2020 tot zo'n 1.500 in 2022.

Figuur 17 Drie meest voorkomende vormen van bijzondere bijstand in de gemeente 's-Hertogenbosch

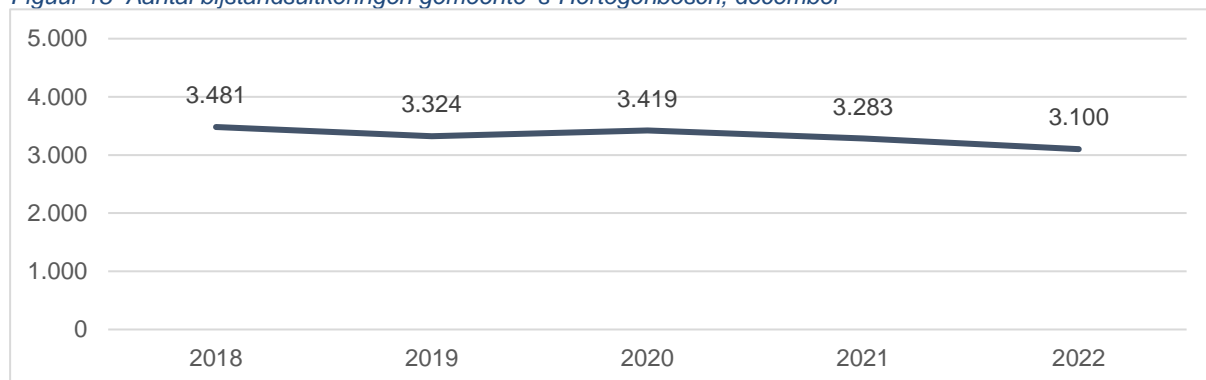

Bron: registratiegegevens gemeente

Aantal bijstandsuitkeringen nam in 2022 af

In december 2022 lag het aantal bijstandsuitkeringen in het kader van de BUIG² met ruim 3.100 uitkeringen lager dan in dezelfde maand in 2021. Het aantal bijstandsuitkeringen laat de afgelopen jaren een daling zien met uitzondering van het jaar 2020.

Figuur 18 Aantal bijstandsuitkeringen gemeente 's-Hertogenbosch, december

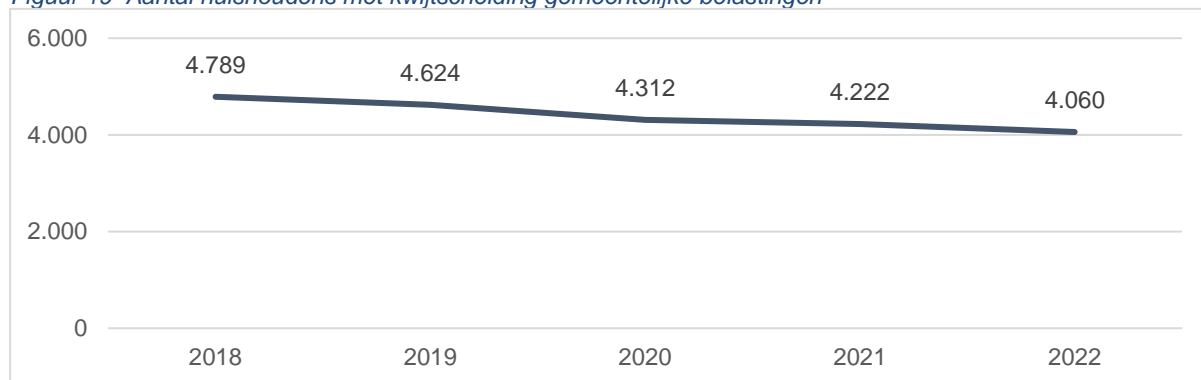
Bron: registratiegegevens gemeente

² Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor bekostigen van uitkeringen ihkv de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz (levensonderhoud startende ondernemers) en inzet van loonkostensubsidie.

Verdere daling aantal kwijtscheldingen gemeentelijke belastingen

Huishoudens met een laag inkomen en weinig eigen vermogen kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding van rioolheffing, afvalstoffenheffing en (on)roerende zaakbelasting. Zij hoeven deze belastingen dan niet te betalen. Het aantal huishoudens waarvan de gemeentelijke belastingen zijn kwijtgescholden is de laatste jaren afgenomen van bijna 4.800 in 2018 naar zo'n 4.100 in 2022. Deze daling kan worden verklaard door een daling van de doelgroep die voor deze kwijtschelding in aanmerking komt.

Figuur 19 Aantal huishoudens met kwijtschelding gemeentelijke belastingen

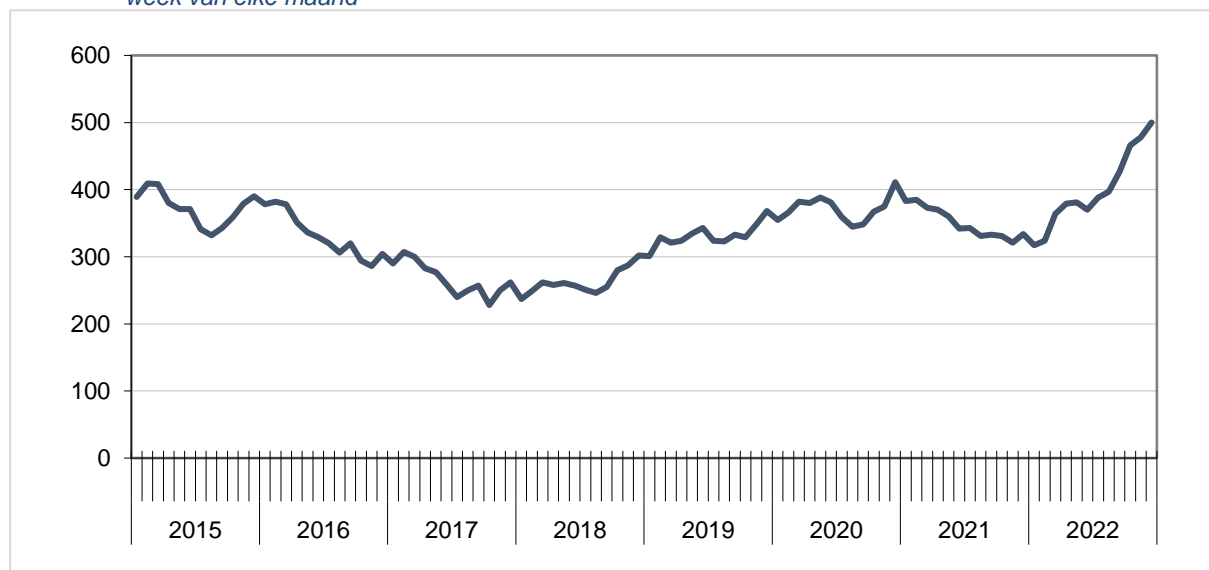

Bron: Gemeente, afdeling Belastingen

Aantal uitgedeelde pakketten door de Voedselbank in 2022 sterk toegenomen

Na een daling in 2021 zien we in 2022 een forse toename van het aantal door de Voedselbank uitgedeelde voedselpakketten. In de laatste week van januari 2022 waren dit er 317. In de laatste week van december 2022 ging het om 500 pakketten. Deze stijging wordt enerzijds veroorzaakt door de sterk gestegen kosten van levensonderhoud (zoals de energiekosten en voedselprijzen) waardoor meer inwoners een beroep doen op hulp van de Voedselbank. Anderzijds heeft de Voedselbank medio september 2022 vanwege de hoge inflatie de toelatingscriteria verruimd waardoor meer inwoners in aanmerking komen voor een voedselpakket. Uitgangspunt van de Voedselbank is dat er per huishouden één pakket wordt verstrekt.

Figuur 20 Aantal door de Voedselbank uitgedeelde pakketten in de gemeente 's-Hertogenbosch in de laatste week van elke maand

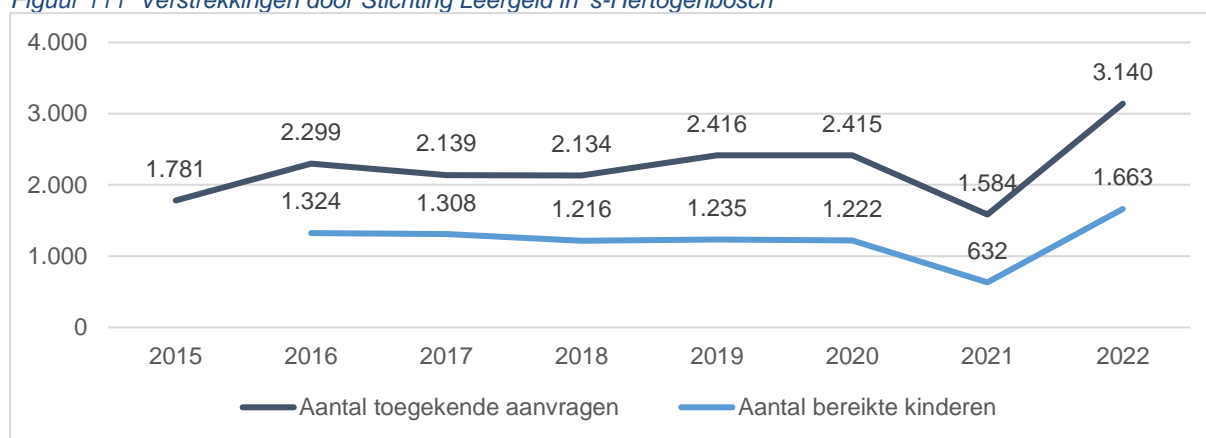
Bron: Voedselbank

4.3 Regelingen voor kinderen en gezinnen

Aantal verstrekkingen door Stichting Leergeld sterk toegenomen

In 2022 heeft Stichting Leergeld 3.140 verstrekkingen toegekend aan 1.663 kinderen. Dit zijn er meer dan in de afgelopen jaren. Deze stijging is het gevolg van het verlies aan koopkracht. Stichting Leergeld richt zich op gezinnen met kinderen van 4 tot 18 jaar. Om voor hulp van Stichting Leergeld in aanmerking te komen geldt dat het huishoudinkomen maximaal 120 procent van het sociaal minimum mag zijn. Voor kinderen van het basisonderwijs vergoeden zij met name binnen- en buitenschoolse activiteiten, zoals zwemles, schoolkamp of de ouderbijdrage. Voor kinderen die naar het voortgezet onderwijs gaan, zijn er bijvoorbeeld mogelijkheden voor bijles, een fiets, excursies en schoolbenodigdheden. Omdat er in coronatijd minder uitstapjes en buitenschoolse activiteiten zijn geweest, zien we dat er in die periode minder verstrekkingen voor deze activiteiten zijn gedaan. In de coronatijd zijn er vanwege thuisonderwijs wel laptops/tablets verstrekt via Stichting Leergeld. Ook zijn er mondkapjes verstrekt.

Figuur 111 Verstrekkingen door Stichting Leergeld in 's-Hertogenbosch

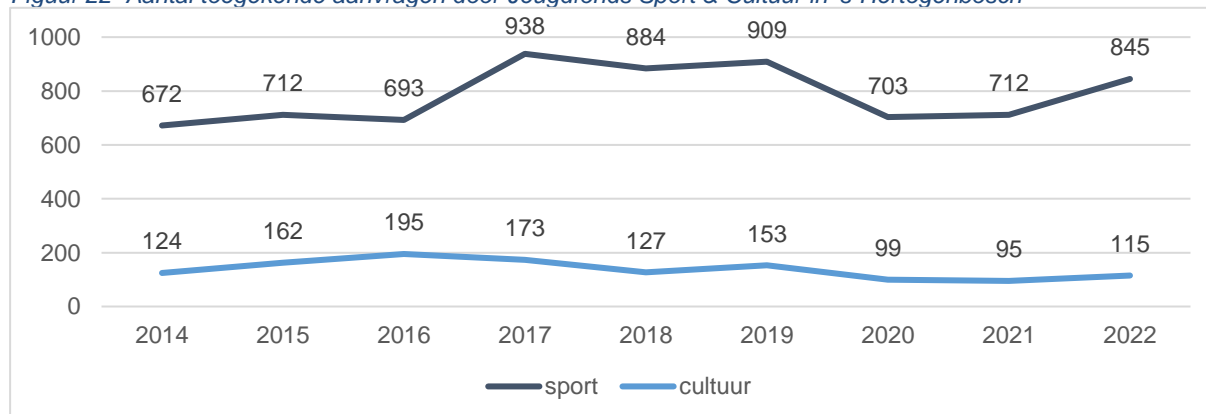
Bron: Stichting Leergeld

* In 2022 heeft iedereen die een verstrekking heeft gekregen ook een kledingbon ontvangen. Bij het berekenen van de toegekende aanvragen 2022 zijn deze kledingbonnen niet meegeteld.

In 2022 meer aanvragen voor Jeugdfonds Sport & Cultuur

Het Jeugdfonds Sport & Cultuur ondersteunt kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar die om financiële redenen niet kunnen sporten of deelnemen aan culturele activiteiten. Voor sport ging het in 2022 om bijna 850 toegekende aanvragen, voor cultuur waren dat er 115. Het aantal door het fonds toegekende aanvragen ligt in 2022 hoger dan in 2020 en 2021, maar lager dan voor de coronapandemie. Tijdens de pandemie waren er vanwege de corona maatregelen minder activiteiten en daardoor ook minder aanvragen.

Figuur 22 Aantal toegekende aanvragen door Jeugdfonds Sport & Cultuur in 's-Hertogenbosch

Bron: Stichting Jeugdfonds Sport & Cultuur

Een deel van de kinderen krijgt meerdere keren per jaar een vergoeding, bijvoorbeeld zowel voor sportcontributie als voetbalschoenen. De aanvragen voor het fonds worden gedaan door professionals, bijvoorbeeld een leerkracht, een medewerker van Farent of iemand van Stichting Leergeld. Het geld gaat rechtstreeks naar de sport- of culturele instellingen. Ouders of verzorgers hoeven geen aanvraagformulieren in te vullen of bonnetjes te bewaren.

Stichting Weekje Weg

De gemeente 's-Hertogenbosch verstrekt elk jaar een subsidie aan Stichting Weekje Weg. Daarmee wordt een vakantie week mogelijk gemaakt voor 20 gezinnen uit 's-Hertogenbosch. Het gaat ieder jaar om 20 andere gezinnen. Deze gezinnen hebben een laag inkomen. Het gaat om groepsvakanties die begeleid worden door vrijwilligers. Partners zoals Quiet kunnen gezinnen aandragen voor de vakantie week.

5. Schulddienstverlening

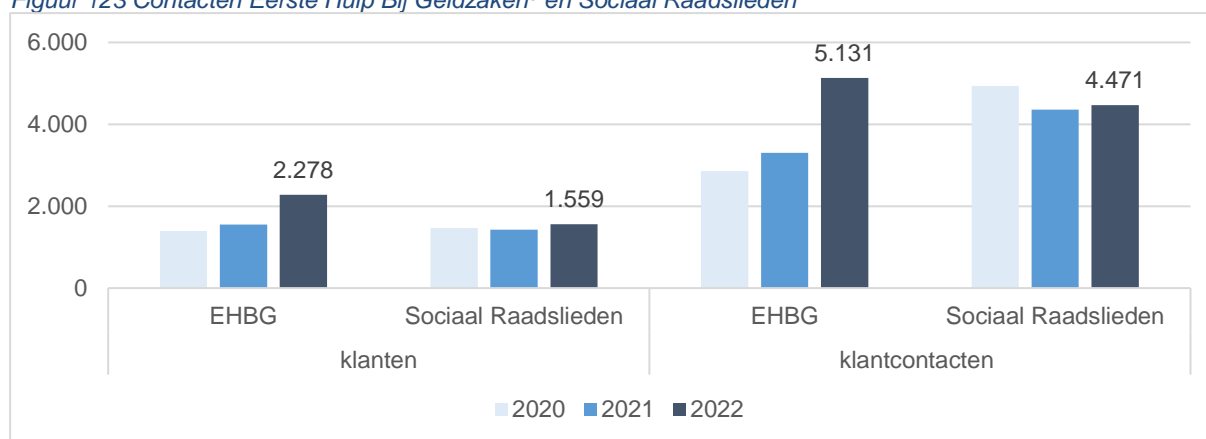
In 2022 hebben meer inwoners gebruik gemaakt van Eerste Hulp Bij Geldzaken (EHBG) dan in voorgaande jaren. Ook het aantal inwoners dat door EHBG werd doorverwezen nam toe. Dat zien we terug in het aantal intakes schulddienstverlening dat in 2022 hoger lag dan de jaren daarvoor. Het totaal aantal klanten schulddienstverlening veranderde nauwelijks. In 2022 waren dat er ruim 2.000. Het aantal inwoners met een schuldregeling nam iets toe.

In 2022 meer klanten Eerste Hulp Bij Geldzaken dan voorgaande jaren

Vanaf 2019 krijgen alle inwoners die met de gemeente contact opnemen voor hulp bij geldzaken eerst een gesprek met Eerste Hulp Bij Geldzaken (EHBG). EHBG is er voor inwoners met (dreigende) financiële problemen. In ongeveer 90% van de gevallen worden inwoners direct geholpen met hun hulpvraag. In de overige gevallen worden zij doorverwezen, bijvoorbeeld naar schulddienstverlening. Het aantal klanten en klantcontacten EHBG lag in 2022 hoger dan in eerdere jaren.

Daarnaast zijn er Sociaal Raadslieden. Hier kunnen inwoners terecht met vragen over bijvoorbeeld uitkeringen, toeslagen of belastingzaken. Het aantal inwoners dat hiervan gebruik heeft gemaakt ligt in 2022 iets hoger dan de jaren daarvoor.

Figuur 123 Contacten Eerste Hulp Bij Geldzaken³ en Sociaal Raadslieden

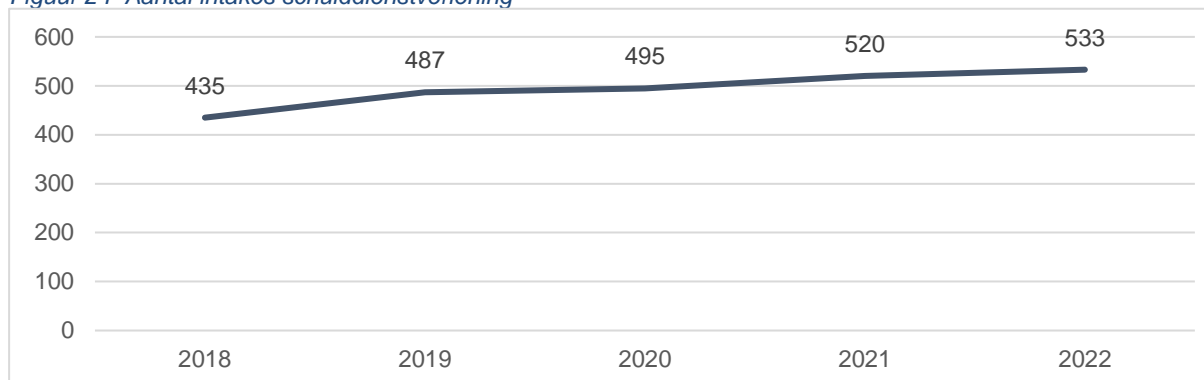
Bron: registratiegegevens gemeente

Instroom schulddienstverlening in 2022 licht toegenomen

De instroom schulddienstverlening is de afgelopen jaren toegenomen. In 2022 waren er 533 intakes voor schulddienstverlening. Zie figuur 24. Als wordt gekeken naar de instroom in 2022, dan valt op dat er met name vanaf augustus een forse stijging te zien is van het aantal intakes. Tijdens de intake wordt de financiële situatie van de inwoner besproken aan de hand van een uitgebreide vragenlijst. Daarna volgt een gesprek over het plan van aanpak. Hierin wordt afgesproken welke ondersteuning de inwoner krijgt, zoals budgetbeheer, een schuldregeling, sociale lening of bewindvoering. Eventueel is dat een combinatie van verschillende soorten ondersteuning.

³ De cijfers over Eerste Hulp bij Geldzaken zijn niet vergelijkbaar met eerder gepresenteerde cijfers, omdat toen klanten van de Sociaal Raadslieden hierin werden meegenomen.

Figuur 24 Aantal intakes schulddienstverlening

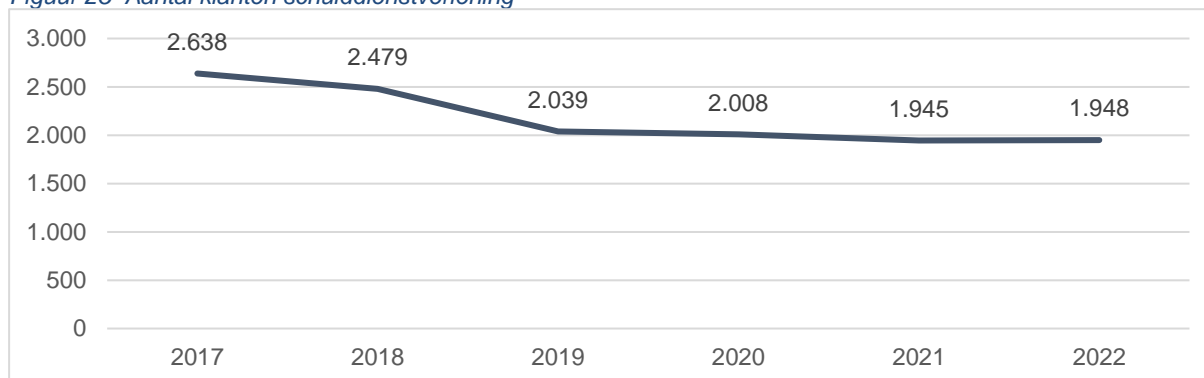

Bron: registratiegegevens gemeente

Aantal inwoners dat gebruik maakt van schulddienstverlening nauwelijks veranderd

Het aantal inwoners dat gebruik maakt van schulddienstverlening is in 2022 weinig veranderd ten opzichte van 2021. Dit komt doordat zowel de instroom als de uitstroom licht toenamen. In 2022 maakten ruim 1.900 inwoners gebruik van schulddienstverlening. De afname tussen 2018 en 2019 kan voor een belangrijk deel worden verklaard door de komst van EHBG, waarbij een groot deel van de klanten direct geholpen wordt en niet doorstroomt naar schulddienstverlening. Daarnaast heeft er in 2019 een opschoning van de registratie plaats gevonden.

Figuur 25 Aantal klanten schulddienstverlening

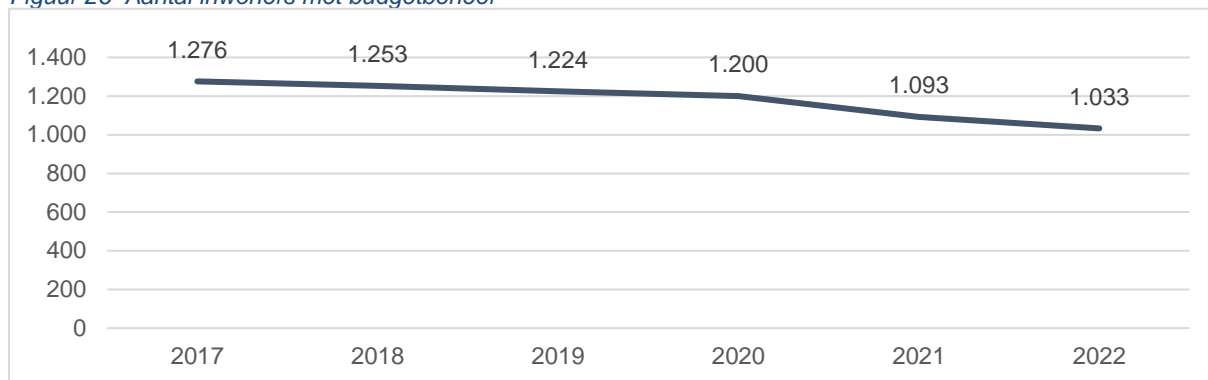

Bron: registratiegegevens gemeente

Gebruik budgetbeheer neemt de laatste jaren af

Eén van de ondersteuningsvormen van schulddienstverlening is budgetbeheer. In dat geval beheert de gemeente het geld van de inwoner en zorgt voor alle betalingen. In 2022 kregen ruim 1.000 inwoners budgetbeheer. Zie figuur 26. Vanaf 2017 zien we hierin een afname. Budgetbeheer is op vrijwillige basis. Inwoners kunnen zelf besluiten om hier mee te stoppen. Dat is anders dan bij beschermingsbewind, wat wordt opgelegd door de rechter.

Figuur 26 Aantal inwoners met budgetbeheer

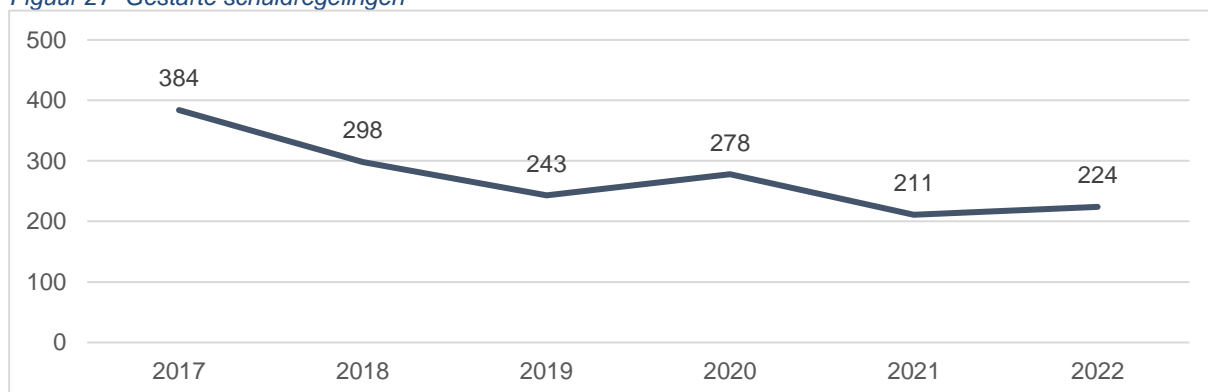

Bron: Registratiegegevens gemeente

Aantal inwoners met schuldregeling licht toegenomen

In 2022 startten er 224 schuldregelingen. Dit is iets hoger dan in 2021, maar lager dan in 2020. Voor sommige inwoners is het niet mogelijk om hun schulden op te lossen met betalingsregelingen. In dit soort gevallen kan een schuldregeling worden gestart. Hierbij beheert de gemeente de inkomsten en uitgaven van de inwoner om binnen 3 jaar zoveel mogelijk schulden af te kunnen lossen. Na 3 jaar is de inwoner schuldenvrij.

Figuur 27 Gestarte schuldregelingen

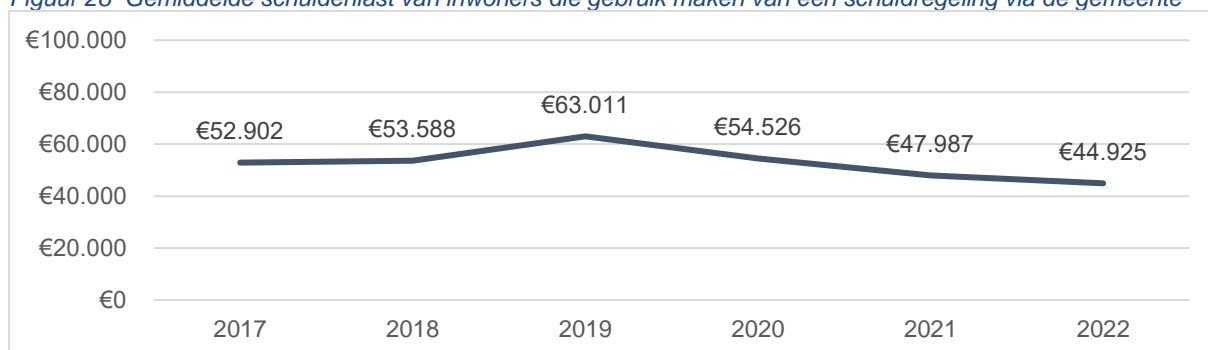

Bron: registratiegegevens gemeente; de cijfers in deze figuur wijken af van de cijfers in voorgaande monitors, omdat er nu een betere en meer betrouwbare selectie uit het registratiesysteem gehaald kon worden.

Gemiddelde schuldenlast in 2022 afgenomen

De gemiddelde schuldenlast van inwoners met een schuldregeling neemt sinds 2019 af, van €63.000 in 2019 tot € 44.900 in 2022.

Figuur 28 Gemiddelde schuldenlast van inwoners die gebruik maken van een schuldregeling via de gemeente

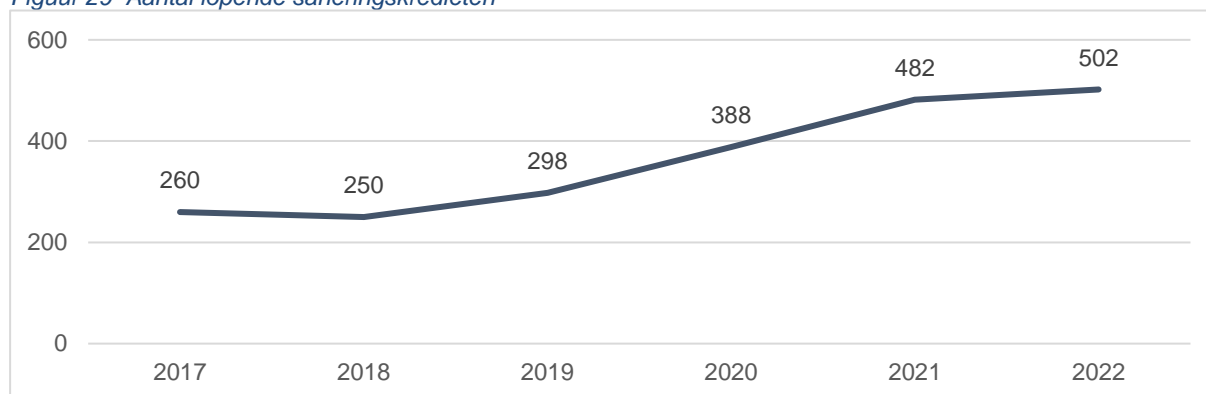

Bron: registratiegegevens gemeente

Aantal saneringskredieten toegenomen

Het aantal saneringskredieten is de afgelopen jaren toegenomen. Deze ontwikkeling kan worden verklaard door een wijziging in het beleid. In de nieuwe situatie wordt altijd eerst gekeken of een saneringskrediet mogelijk is. Bij een saneringskrediet leent de inwoner één bedrag van de gemeente en lost hiermee alle openstaande schulden af. De inwoner betaalt vervolgens maandelijks een aflossing aan de gemeente.

Figuur 29 Aantal lopende saneringskredieten

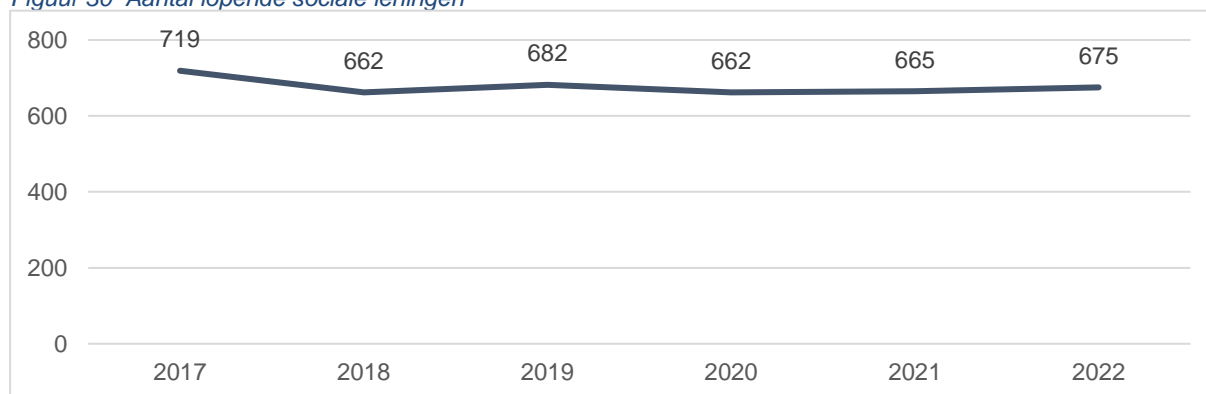

Bron: registratiegegevens gemeente

Aantal sociale leningen gelijk gebleven

Het aantal sociale leningen is vanaf 2018 ongeveer gelijk gebleven. Bij een sociale lening kan de inwoner (onder voorwaarden) een lening afsluiten bij de gemeente. Bijvoorbeeld voor de aankoop van een nieuwe wasmachine of koelkast waarvoor de inwoner geen geld heeft en niet kan lenen bij een bank. Voor de sociale lening moet de inwoner rente betalen.

Figuur 30 Aantal lopende sociale leningen

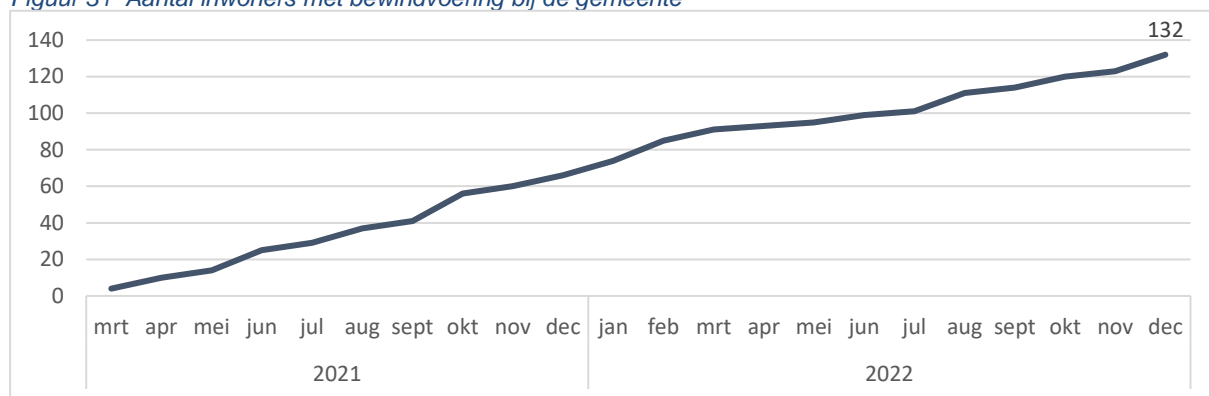

Bron: registratiegegevens gemeente

Bewindvoering door gemeente toegenomen

Inwoners die problemen hebben om hun financiële zaken op orde te krijgen en te houden, kunnen bij de rechtbank bewindvoering aanvragen. Inwoners met een inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum kunnen bijzondere bijstand aanvragen voor de kosten van bewindvoering. De gemeente 's-Hertogenbosch biedt sinds 2021 zelf bewindvoering aan. Enerzijds om een sluitende keten van financiële dienstverlening aan te bieden. Anderzijds om de toenemende kosten van de bijzondere bijstand voor beschermingsbewind in te perken. In 2022 steeg het aantal inwoners met bewindvoering bij de gemeente naar 132. Zie figuur 31.

Figuur 31 Aantal inwoners met bewindvoering bij de gemeente

Bron: registratiegegevens gemeente

6. Maatschappelijke participatie en welzijn

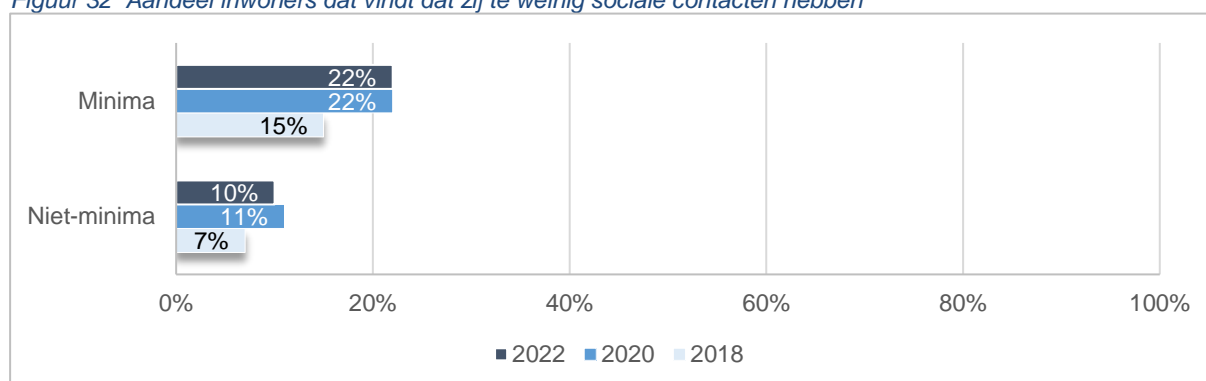
Minima hebben veelal minder sociale contacten dan niet-minima. Het aandeel dat minimaal wekelijks sport is onder minima lager (41%) dan onder niet-minima (65%). Ook bezoeken zij minder vaak culturele voorstellingen of activiteiten dan niet-minima. Minima voelen zich vaker beperkt door hun gezondheid (44%) en hebben vaker ernstig overgewicht (21%) dan niet-minima. Het aandeel dat in het dagelijks leven hulp krijgt van mensen uit hun omgeving is onder minima hoger (39%) dan onder niet-minima (26%). Ook zijn minima meer bekend met Koo en met de wijkpleinen dan niet-minima.

6.1 Maatschappelijke participatie

Minima vinden vaker dat zij te weinig sociale contacten hebben dan niet-minima

De meeste inwoners hebben minimaal wekelijks contact met familie, vrienden of kennissen⁴. In 2022 geeft zowel 80% van de minima⁵ als 80% van de niet-minima dit aan. Ruim drie procent van de minima geeft aan dat zij zelden of nooit sociale contacten hebben. Dat aandeel is groter dan onder niet-minima (1,2%). Minima vinden vaker dan niet-minima dat zij te weinig sociale contacten hebben. Het aandeel inwoners dat vindt dat zij te weinig sociale contacten hebben is in 2022 hoger dan in 2018 (vóór de coronapandemie). Dat geldt zowel voor de minima als niet-minima.

Figuur 32 Aandeel inwoners dat vindt dat zij te weinig sociale contacten hebben

Bron: Enquête Sport en Welzijn

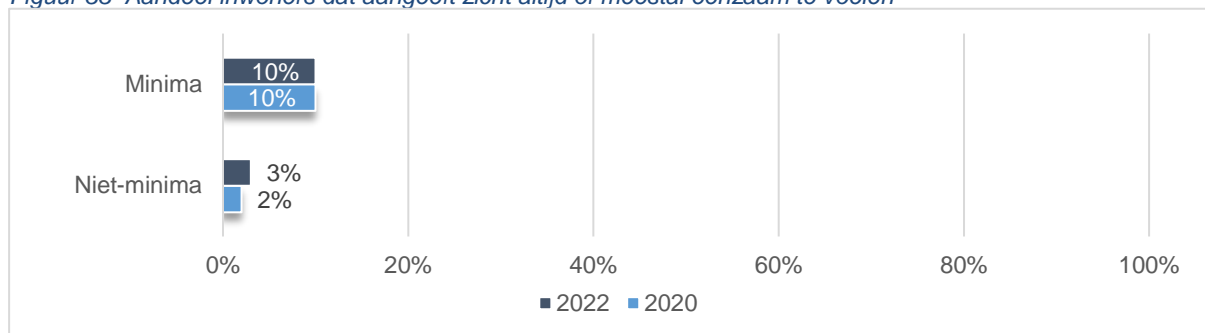
Minima eenzamer dan niet minima

Minima voelen zich over het algemeen vaker eenzaam dan niet-minima. Zie figuur 33. Van de minima geeft 10% aan dat zij zich 'altijd' of 'meestal' eenzaam voelen. Onder niet-minima is dit aandeel 3%.

⁴ In het onderzoek van 2020 is ook online contact meegeteld, zoals videobellen.

⁵ Definitie minima: zie Bijlage A Onderzoeksverantwoording

Figuur 33 Aandeel inwoners dat aangeeft zicht altijd of meestal eenzaam te voelen

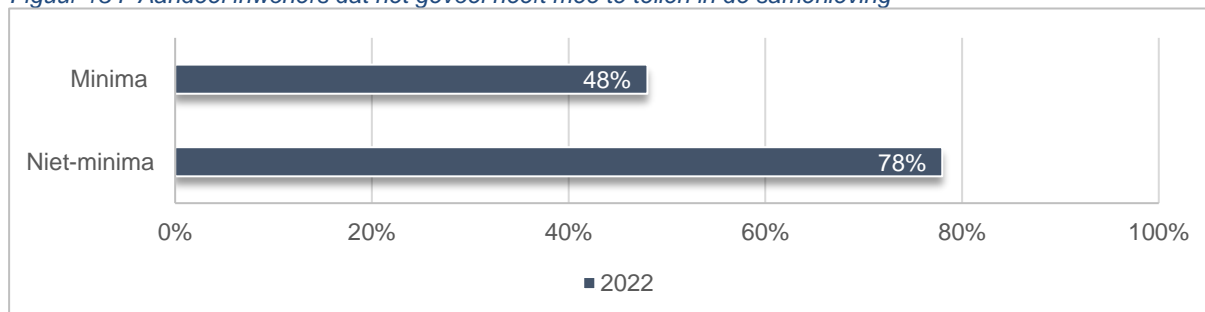

Bron: Enquête Sport en Welzijn

Minima hebben minder vaak het gevoel mee te tellen in de samenleving

In 2022 geeft 48% van de minima aan dat zij het gevoel hebben mee te tellen in de samenleving. Onder de niet-minima ligt dit aandeel aanzienlijk hoger, namelijk op 78%.

Figuur 134 Aandeel inwoners dat het gevoel heeft mee te tellen in de samenleving

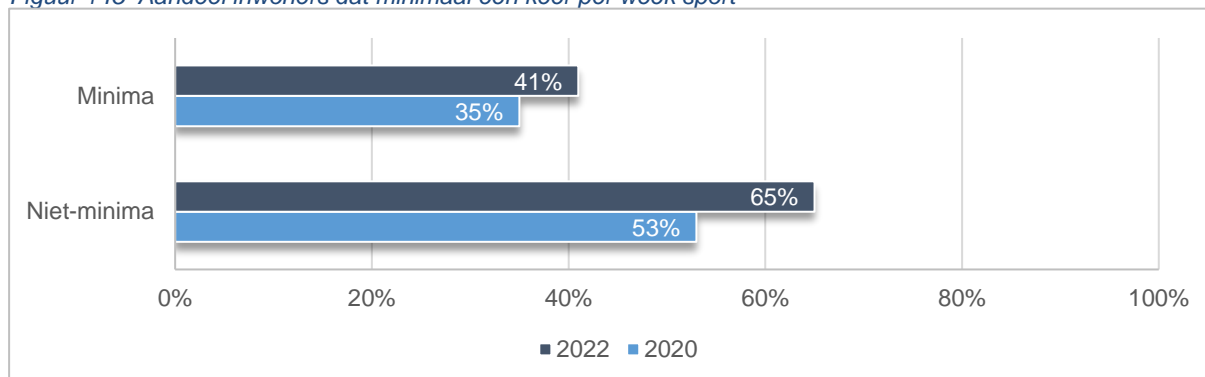

Bron: Enquête Sport en Welzijn 2022

Minima sporten minder vaak dan niet-minima

Van de minima geeft 41% aan dat zij minimaal wekelijks sporten. Bij de groep niet-minima is dit aandeel een stuk hoger, namelijk 65%. Ook voldoen minima minder vaak aan de beweegrichtlijnen. Van de minima voldoet 40% aan deze richtlijnen, van de niet-minima is dat 53%. Volgens deze richtlijnen⁶ zouden volwassenen bijvoorbeeld wekelijks tenminste twee en een half uur intensief moeten bewegen. Ook worden spier- en botversterkende activiteiten aanbevolen. In vergelijking met 2020 is zowel het aandeel minima dat wekelijks sport als het aandeel minima dat voldoet aan de beweegrichtlijn, toegenomen.

Figuur 145 Aandeel inwoners dat minimaal één keer per week sport

Bron: Enquête Sport en Welzijn 2022

⁶ De Gezondheidsraad heeft in 2017 aan het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) advies uitgebracht over nieuwe beweegrichtlijnen. Deze richtlijnen zijn gebaseerd op onderzoek naar de gezondheidseffecten van bewegen. Het RIVM heeft een methode ontwikkeld om op een standaard manier te berekenen hoeveel mensen voldoen aan de nieuwe beweegrichtlijnen (RIVM, 2019/2020).

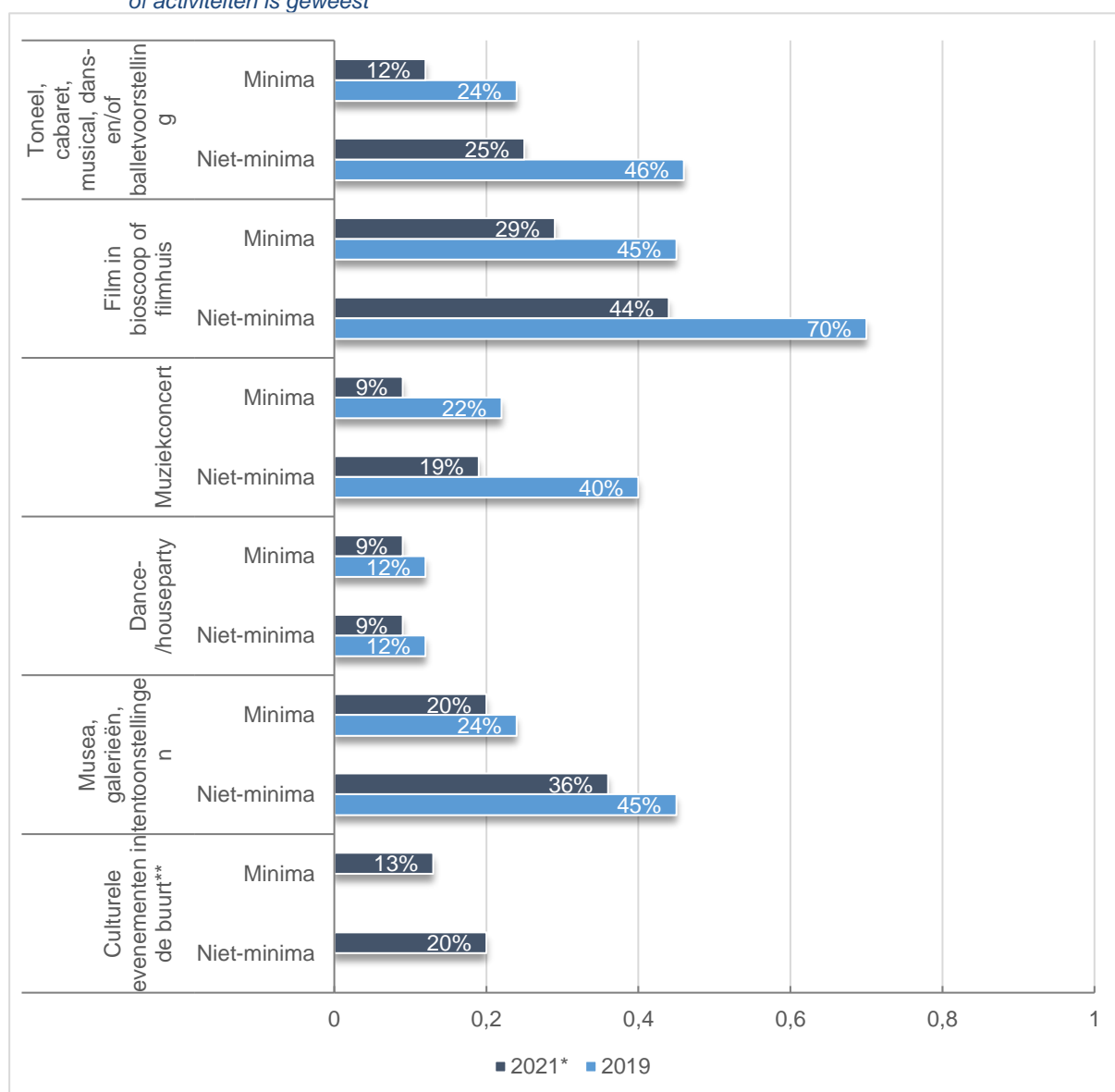
Minima minder vaak lid van sportvereniging dan niet-minima

Van de minima geeft in 2022 16% aan dat zij sporten als lid van een sportvereniging. Onder de niet-minima ligt dit aandeel hoger, namelijk op 26%.

Minima bezoeken minder vaak culturele voorstellingen of activiteiten dan niet-minima

Minima bezoeken diverse soorten culturele voorstellingen of activiteiten minder dan niet-minima. Zo is het aandeel minima (12%) dat minstens één keer per jaar een toneel, cabaret, musical, dans- en/of balletvoorstelling bezoekt kleiner dan bij niet-minima (25%). En ook voor 'film in bioscoop of filmhuis', 'muziekconcert', 'musea, galerieën en tentoonstellingen' en 'culturele activiteiten in uw buurt' is dit aandeel lager onder minima dan onder niet-minima. Dance- en houseparty's worden door minima net zoveel bezocht als door niet-minima. 55% van de minima heeft geen enkele culturele voorstelling of activiteit bezocht. Onder niet-minima is dit 33%.

Figuur 156 Aandeel inwoners dat de afgelopen 12 maanden minimaal één keer naar de volgende voorstellingen of activiteiten is geweest

Bron: Enquête Leefbaarheid en Veiligheid

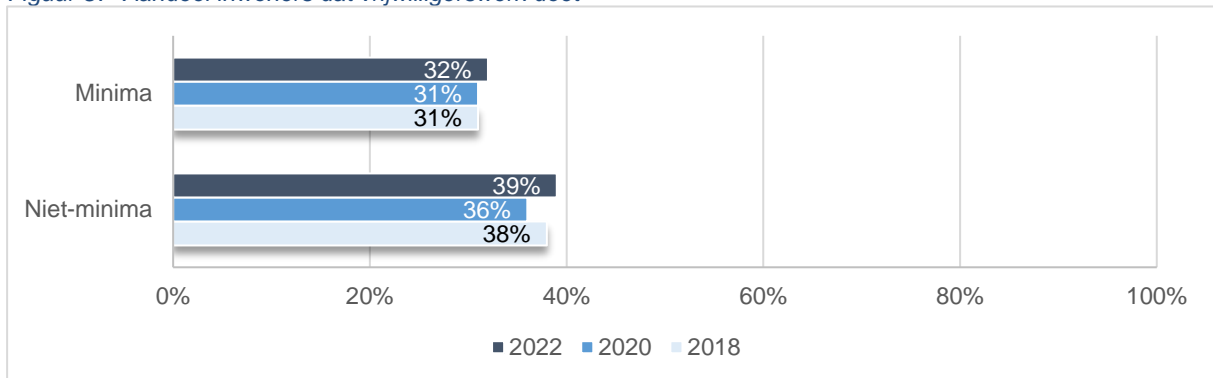
* In 2021 lag het bezoek aan culturele voorstellingen of activiteiten lager omdat culturele instellingen deels gesloten waren vanwege de coronapandemie.

** De categorie 'culturele evenementen in de buurt' is in 2021 voor het eerst meegenomen.

3 op de 10 minima doen vrijwilligerswerk

Het aandeel vrijwilligers is onder minima lager dan onder niet-minima. 32% van de minima doet wel eens vrijwilligerswerk, onder niet-minima is dat 39%.

Figuur 37 Aandeel inwoners dat vrijwilligerswerk doet

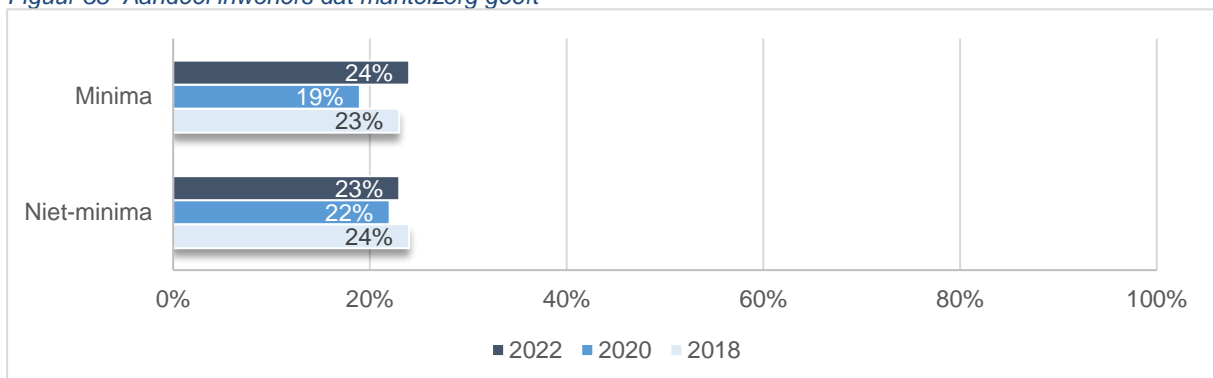

Bron: Enquête Sport en Welzijn

Zo'n 1 op de 4 minima geeft wel eens mantelzorg

Bijna een kwart van de inwoners van 's-Hertogenbosch is mantelzorger. Zij zorgen voor langere tijd en onbetaald voor iemand in hun omgeving die chronisch ziek, gehandicapt of hulpbehoevend is. Voor het aandeel mantelzorgers zien we geen significant verschil tussen minima en niet-minima. Voor het aantal uren dat zij mantelzorg geven is er in 2022 geen verschil tussen minima en niet-minima. Beide groepen geven gemiddeld 9 uur per week mantelzorg. In 2020 besteedden minima nog twee en een half keer zoveel uren aan mantelzorg (15 uur) als niet-minima (6 uur).

Figuur 38 Aandeel inwoners dat mantelzorg geeft

Bron: Enquête Sport en Welzijn

6.2 Welzijn

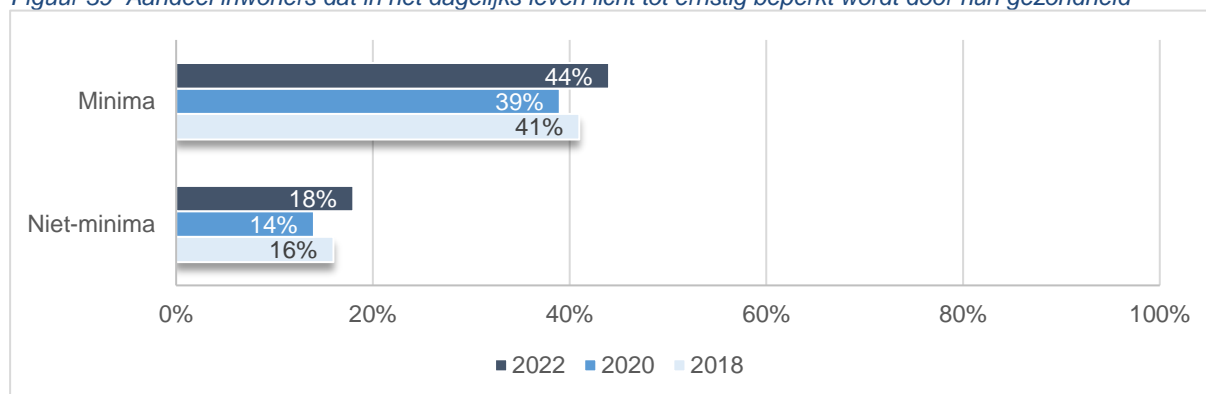
Gezondheidsverschillen naar inkomen

Verschillen in ervaren gezondheid hangen veelal samen met inkomen. Enerzijds hebben mensen met een laag inkomen minder geld voor een gezonde leefstijl, zoals gezonde voeding en goede huisvesting. Anderzijds zijn mensen met gezondheidsproblemen niet altijd in staat om fulltime te werken en hebben daardoor een lager inkomen.

Minima vaker beperkt door hun gezondheid dan niet-minima

Minima zijn minder positief over hun eigen gezondheid dan niet-minima. Van de minima beoordeelt iets minder dan de helft de eigen gezondheid als (zeer) goed, onder niet-minima is dat 7 op de 10. Minima voelen zich ook vaker licht tot ernstig beperkt door hun gezondheid (44%) dan niet-minima (18%). Zij worden bijvoorbeeld beperkt bij huishoudelijke taken of traplopen. Het aandeel minima dat zich beperkt voelt door de gezondheid is de afgelopen jaren niet significant veranderd.

Figuur 39 Aandeel inwoners dat in het dagelijks leven licht tot ernstig beperkt wordt door hun gezondheid

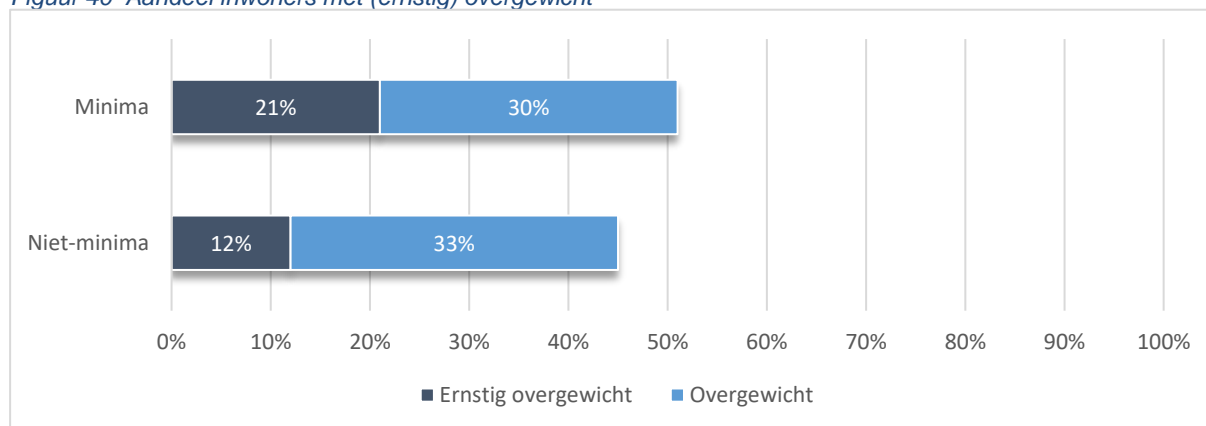

Bron: Enquête Sport en Welzijn

Minima hebben vaker ernstig overgewicht dan niet-minima

In 2022 heeft 51% van de minima (ernstig) overgewicht, van de niet-minima is dat 45%. Zij hebben een Body Mass Index (BMI) van 25 of meer. Het verschil tussen minima en niet-minima is niet significant. In tegenstelling tot 2020 hebben minima wel vaker ernstig overgewicht dan niet-minima. 21% van de minima heeft een BMI van 30 of meer. Onder niet-minima is dit 12%.

Figuur 40 Aandeel inwoners met (ernstig) overgewicht

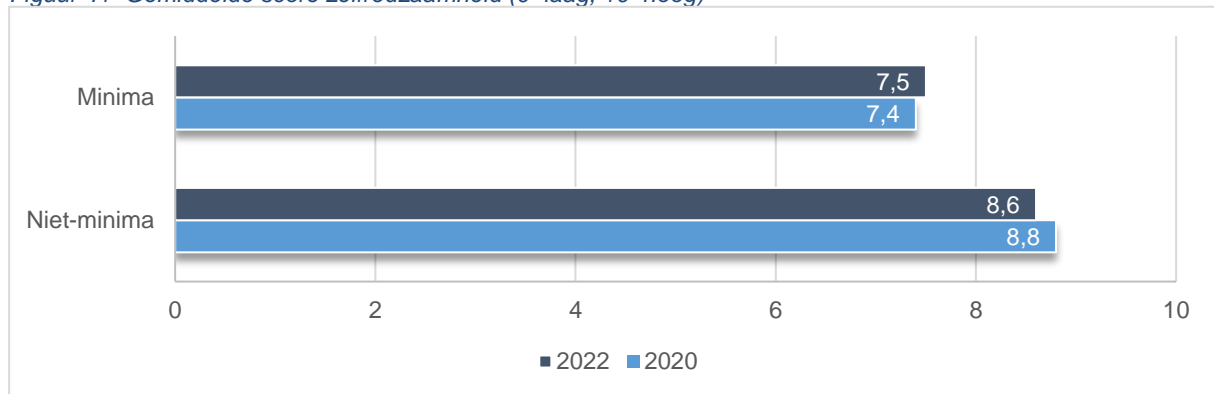

Bron: Enquête Sport en Welzijn 2022

Gevoel van zelfredzaamheid onder minima lager dan onder niet-minima

Zelfredzaamheid is gemeten aan de hand van drie stellingen: 'Ik kan alles goed aan', 'Ik kan prima voor mezelf opkomen' en 'Als ik een probleem heb, weet ik meestal hoe ik dit kan oplossen'. Hoe hoger de score op deze stellingen, hoe zelfredzamer iemand is. Niet-minima hebben een hogere score voor zelfredzaamheid (8,6) dan minima (7,5). Het verschil is het grootst voor de stelling 'Ik kan alles goed aan'. Zie figuur 41.

Figuur 41 Gemiddelde score zelfredzaamheid (0=laag; 10=hoog)

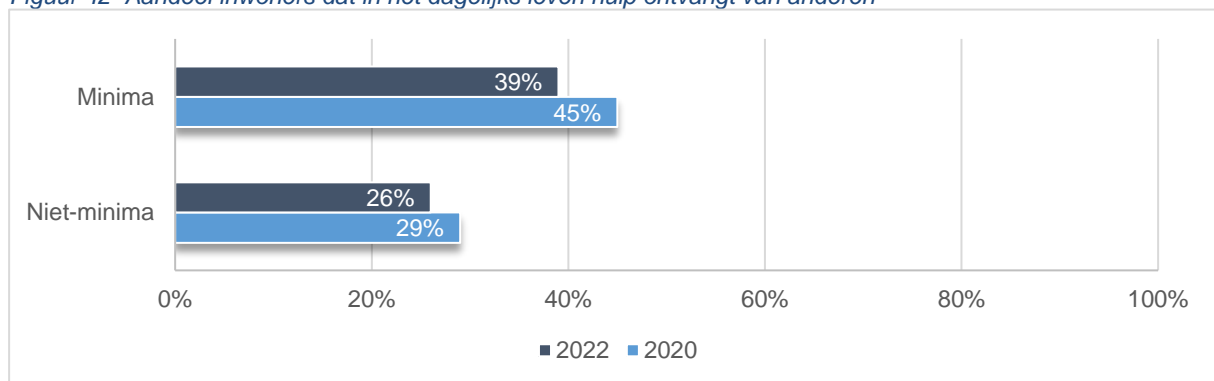

Bron: Enquête Sport en Welzijn

Minima krijgen vaker hulp van mensen uit hun omgeving dan niet-minima

Minima geven vaker dan niet-minima aan dat zij in het dagelijks leven hulp krijgen van anderen. Van de minima krijgt 39% wel eens hulp, van de niet-minima is dat 26%. Het gaat bijvoorbeeld om hulp bij huishoudelijke taken, boodschappen doen, formulieren invullen of zorg voor de kinderen. De hulp komt voornamelijk van familieleden. Minima krijgen meer dan niet-minima hulp van hulpverleners/professionals en vrijwilligers.

Figuur 42 Aandeel inwoners dat in het dagelijks leven hulp ontvangt van anderen

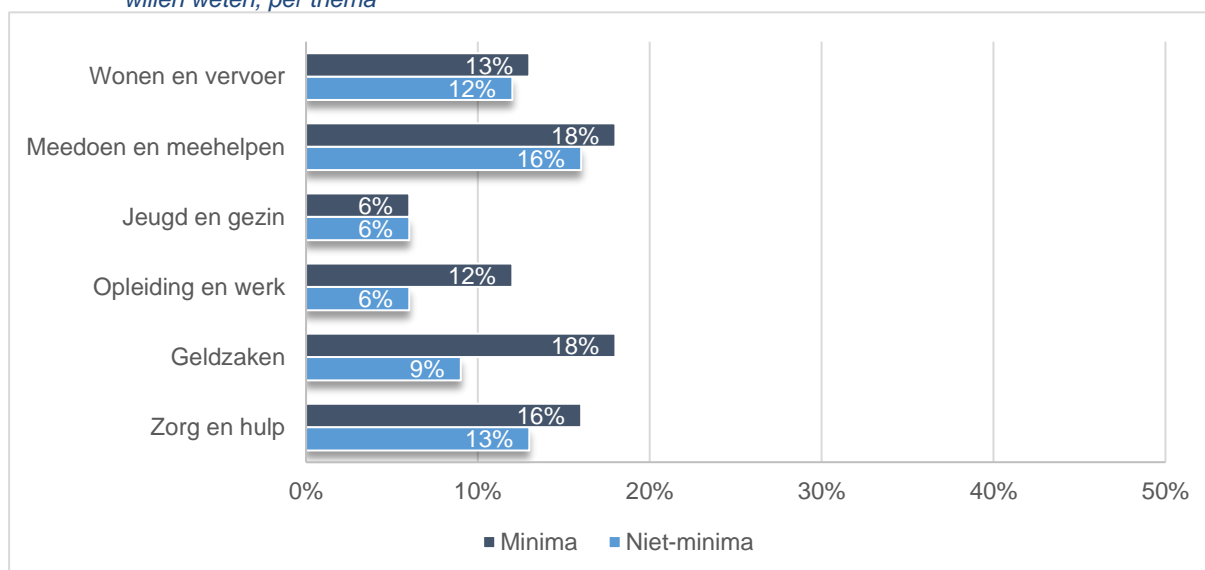
Bron: Enquête Sport en Welzijn

6.3 Toegang tot informatie en advies

Behoefte aan informatie en advies groter onder minima dan onder niet-minima

Aan inwoners is voor zes thema's binnen het sociaal domein gevraagd of zij weten waar zij terecht kunnen voor informatie of advies. Van de minima geeft 37% voor één of meer onderwerpen aan dat zij niet weten waar zij terecht kunnen voor informatie of advies, maar dat wel willen weten. Onder niet-minima is dat 28%. Met name voor de onderwerpen 'Opleiding & Werk' en 'Geldzaken' weten minima minder goed dan niet-minima de weg naar informatie en advies, terwijl zij hier wel behoefte aan hebben. Zie figuur 43.

Figuur 43 Aandeel inwoners dat niet weet waar zij terecht kunnen voor informatie en advies, maar dat wel zou willen weten, per thema

Bron: Omnibussenquête 2021

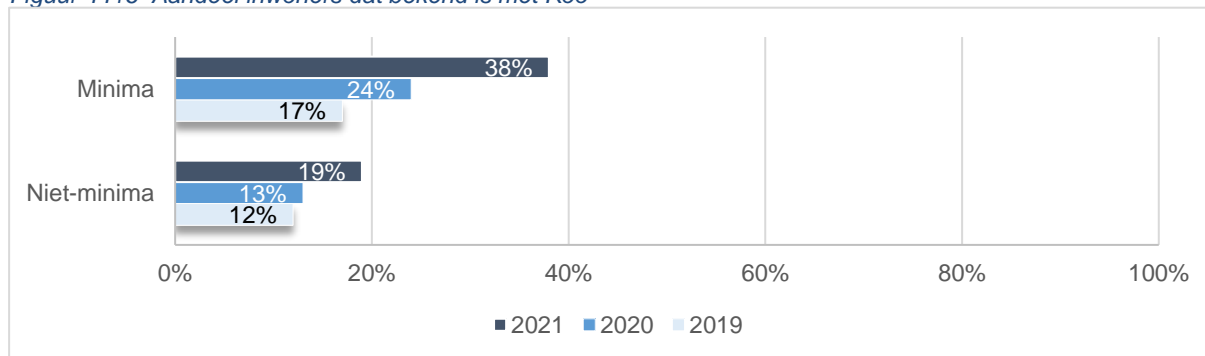
Koo als informatie- en adviespunt

Inwoners van de gemeente 's-Hertogenbosch kunnen vanaf 2019 bij Koo terecht voor informatie, vragen en advies binnen het sociaal domein. Het gaat om vragen over geldzaken, zorg en hulp, jeugd en gezin, wonen en vervoer, opleiding en werk, meedoen en meehelpen. Inwoners kunnen bellen met Koo, een e-mail sturen en informatie opzoeken op de website. Ook kunnen zij binnenlopen bij één van de negen wijkpleinen. Tijdens de coronacrisis (vanaf maart 2020) waren de wijkpleinen beperkt geopend en konden inwoners hier alleen op afspraak terecht.

Bekendheid Koo groter onder minima dan onder niet-minima

De gemeente heeft op verschillende manieren aandacht besteed aan de bekendheid van Koo. Dit is met name gedaan via berichten op sociale media en verhalen in o.a. wijkkranten en de Bossche Omroep. Ook zijn er posters en folders verspreid op bijvoorbeeld scholen, bij huisartsen en in de horeca. Minima blijken beter bekend te zijn met Koo dan niet-minima. 38% van de minima kent Koo.

Figuur 4416 Aandeel inwoners dat bekend is met Koo

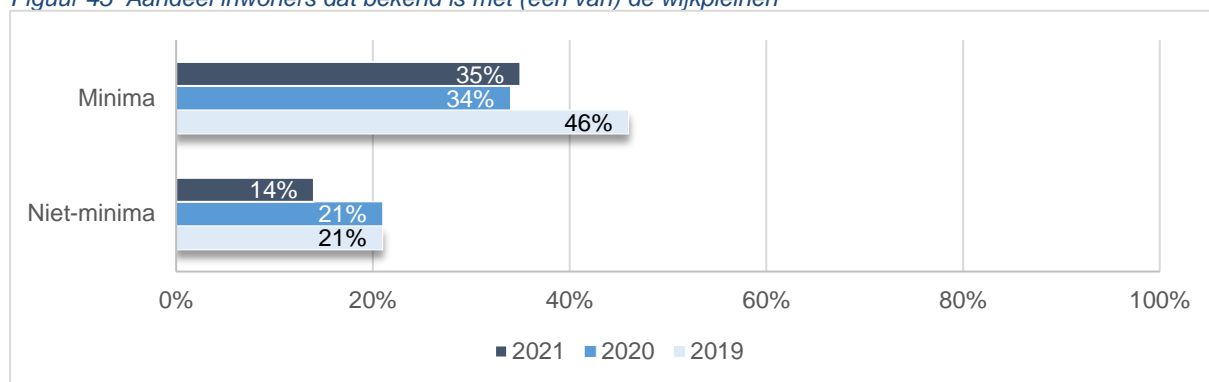

Bron: Omnibussenquête 2021, Enquête Sport en Welzijn 2020, Enquête Leefbaarheid en Veiligheid 2019

Minima beter bekend met wijkpleinen dan niet-minima

Van de minima kent 35% (één van) de wijkpleinen. Zie figuur 45. De bekendheid is onder minima groter dan onder niet-minima (14%). Ook het gebruik van de wijkpleinen is onder minima hoger dan onder niet-minima. Tijdens de coronacrisis waren de wijkpleinen beperkt geopend en konden inwoners hier alleen op afspraak terecht.

Figuur 45 Aandeel inwoners dat bekend is met (één van) de wijkpleinen

Bron: Omnibusenquête 2021, Enquête Sport en Welzijn 2020, Enquête Leefbaarheid en Veiligheid 2019

7. Rondkomen en impact schulden

De meeste huishoudens hebben voldoende inzicht in hun inkomsten en uitgaven. 10% heeft dat niet of nauwelijks. In 2023 geeft 20% van de huishoudens aan dat zij enige of grote moeite hebben met rondkomen. Dit is hoger dan in 2021 (13%). Moeite met rondkomen ontstaat vooral doordat het levensonderhoud duurder is geworden en door de stijging van de energiekosten. Met name eenoudergezinnen, minima-huishoudens en huishoudens met een uitkering geven aan dat zij moeite hebben met rondkomen.

De meeste huishoudens met schulden ontvangen geen hulp voor het oplossen van hun schulden. Zij geven veelal aan dat zij geen hulp nodig hebben. Zo'n 1 op de 10 huishoudens geeft aan dat zij niet weten waar zij terecht kunnen voor informatie en advies bij schulden, maar dit wel willen weten.

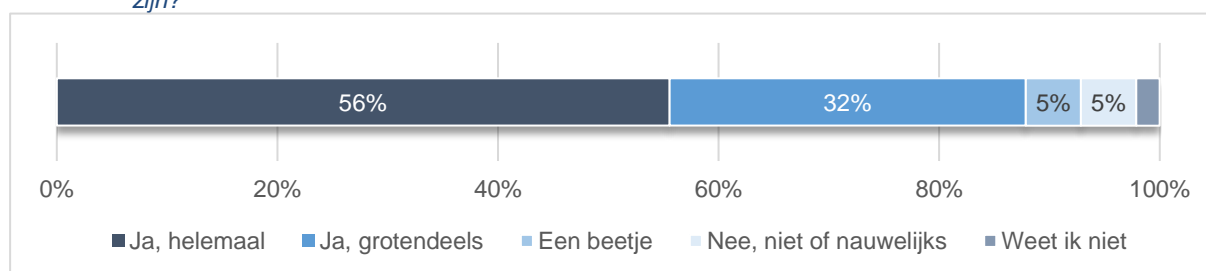
7.1 Rondkomen

De cijfers die in dit hoofdstuk worden gepresenteerd, zijn gebaseerd op het digipanel Schulden dat in het voorjaar van 2023 heeft plaatsgevonden.

Zo'n 9 op de 10 huishoudens weten wat hun inkomsten en uitgaven zijn

Van alle respondenten geeft 56% aan dat één of meer mensen uit hun huishouden weten wat de inkomsten en uitgaven van het huishouden zijn. Volgens nog eens 32% is dat grotendeels bekend. Bij 5% is niet of nauwelijks bekend wat de inkomsten en uitgaven zijn. Dit is vergelijkbaar met eerdere metingen.

Figuur 46 Weten één of meer mensen uit uw huishouden wat de inkomsten en uitgaven van uw huishouden zijn?

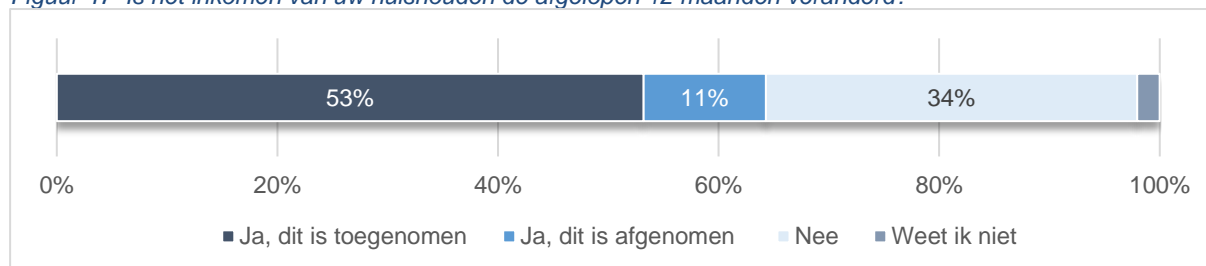

Voor 53% nam het inkomen in de afgelopen 12 maanden toe

Ruim de helft van de respondenten geeft aan het inkomen van het huishouden in de afgelopen 12 maanden is toegenomen. Voor zo'n 1 op de 10 is het inkomen afgenomen. 34% geeft aan dat het inkomen niet is veranderd.

Minima⁷ geven verhoudingsgewijs vaker aan dat hun inkomen is afgenomen of gelijk gebleven is.

Figuur 47 Is het inkomen van uw huishouden de afgelopen 12 maanden veranderd?

⁷ Definitie minima: zie Bijlage A Onderzoeksverantwoording

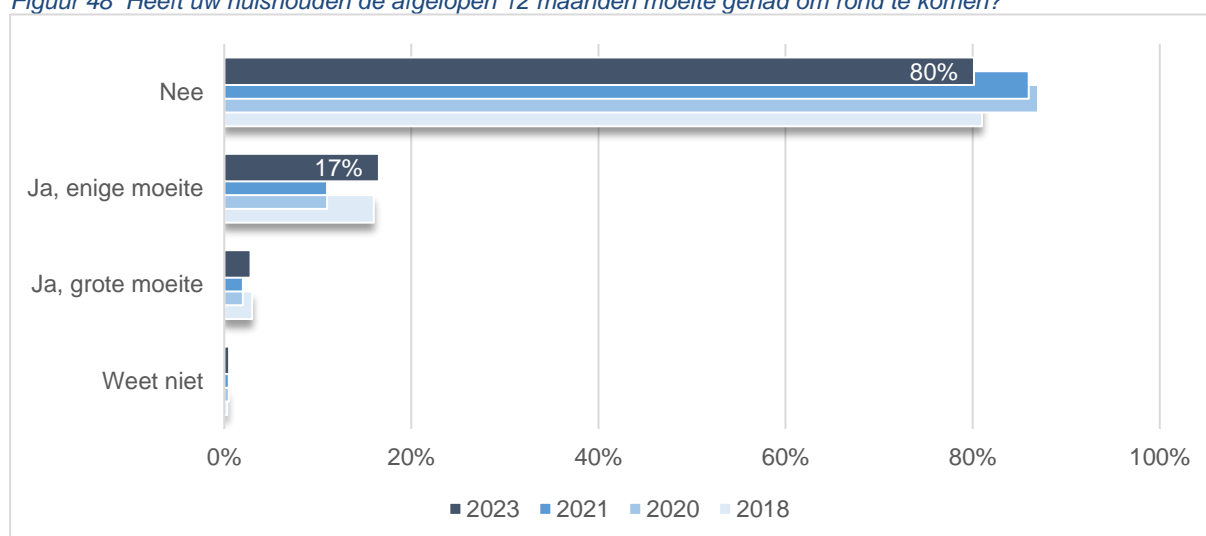
Meeste huishoudens hebben financiële reserve

Een financiële reserve zorgt ervoor dat een onverwachte kostenpost niet onmiddellijk tot financiële problemen leidt. Zo'n kostenpost kan bijvoorbeeld ontstaan wanneer de wasmachine kapot gaat. Van alle respondenten geeft 90% aan dat zij in dat geval geld hebben om direct een nieuwe te kunnen kopen. In 8% van de huishoudens is dat geld er niet. De rest weet het niet. Het aandeel huishoudens dat direct een nieuwe wasmachine kan kopen is vergelijkbaar met eerdere jaren. Minima hebben minder vaak geld om direct een nieuwe wasmachine te kopen (50%) dan niet-minima (94%).

Aandeel dat moeite heeft met rondkomen is toegenomen

De meeste respondenten geven aan dat hun huishouden geen moeite heeft met rondkomen. Volgens 17% heeft hun huishouden hier enige moeite mee, 3% heeft hier grote moeite mee. Dit aandeel is toegenomen in vergelijking met 2021. Toen had 11% enige moeite met rondkomen en 2% grote moeite.

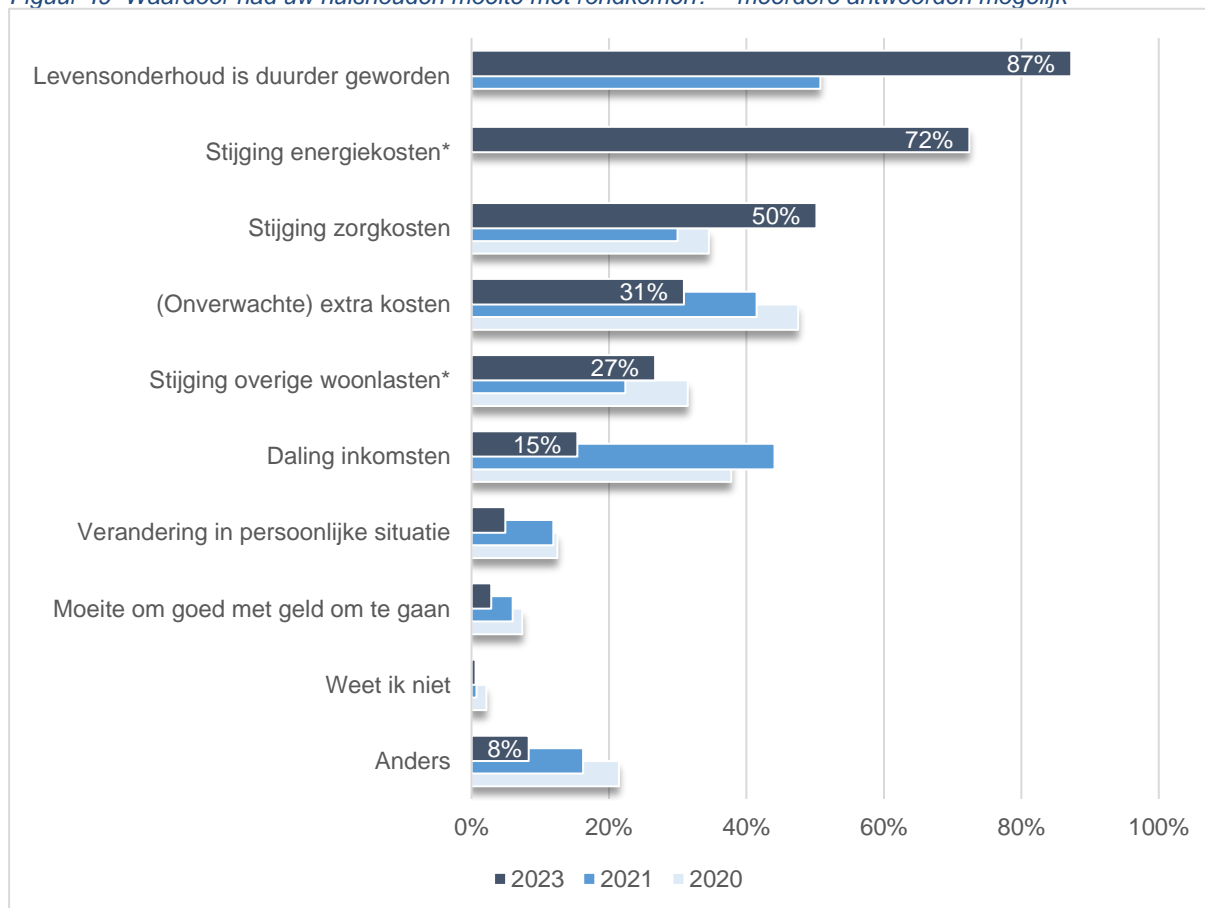
Figuur 48 Heeft uw huishouden de afgelopen 12 maanden moeite gehad om rond te komen?

Moeite met rondkomen vooral door duurder levensonderhoud en stijging energiekosten

Bijna 9 op de 10 respondenten die moeite hebben met rondkomen geven aan dat dat komt doordat het levensonderhoud duurder is geworden. Zie figuur 49. De categorie 'stijging woonlasten' is in 2023 opgesplitst in de categorieën 'stijging energiekosten' en 'stijging overige woonlasten'. Hierbij wordt de stijging van de energiekosten door 71% van de respondenten die moeite hebben met rondkomen als oorzaak genoemd. Bij 'anders' zijn diverse antwoorden genoemd, zoals stijging belastingen en heffingen, aflossing van schulden, gestegen brandstofkosten, studiekosten en een te laag inkomen.

Figuur 49 Waardoor had uw huishouden moeite met rondkomen? – meerdere antwoorden mogelijk

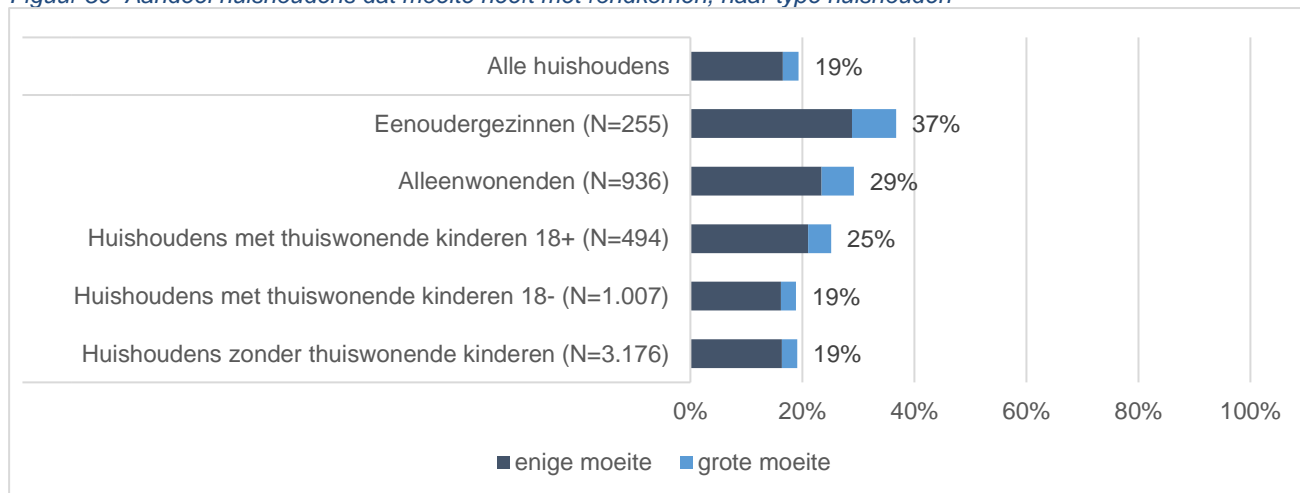

* De categorie 'stijging woonlasten' is in 2023 opgesplitst in de categorieën 'stijging energiekosten' en 'stijging overige woonlasten'.

Vooraf eenoudergezinnen, alleenwonenden, minima en huishoudens met een uitkering ervaren moeite met rondkomen

Eenoudergezinnen (37%) en alleenwonenden (29%) geven meer dan gemiddeld aan dat zij moeilijk kunnen rondkomen. Ditzelfde geldt voor minima-huishoudens (63%). Ook huishoudens die moeten rondkomen van een uitkering, zoals bijstandsuitkering of werkloosheidsuitkering, geven meer dan gemiddeld aan dat zij moeite hebben met rondkomen. Dit is niet veranderd ten opzichte van vorige metingen.

Figuur 50 Aandeel huishoudens dat moeite heeft met rondkomen, naar type huishouden

14% voelt zich enigszins of ernstig beperkt door financiële situatie

Zo'n twee derde van de respondenten geeft aan dat hun financiële situatie hen niet beperkt om mee te kunnen doen in de maatschappij. 1 op de 5 respondenten geeft aan nauwelijks beperkt te worden. 14% voelt zich enigszins of ernstig beperkt door hun financiële situatie. Zij kunnen bijvoorbeeld boodschappen niet betalen of hebben geen geld om te kunnen sporten.

Figuur 51 Vindt u dat u door uw financiële situatie beperkt wordt om mee te kunnen doen in de maatschappij?

7.2 Gevolgen van schulden

Meeste respondenten maken zich niet dagelijks zorgen om hun schulden

Aan de respondenten van het digipanel is gevraagd of zij op dit moment betalingsachterstanden of schulden hebben⁸, zoals een huurschuld, studieschuld, kopen op afbetaling of een lening. Een hypotheek telt hierbij niet mee. Net als voorgaande jaren maken de meeste respondenten met schulden zich niet dagelijks zorgen over deze schulden. Een deel heeft hier wel dagelijks zorgen over. In 2023 is dat 20%. Dit is hetzelfde als in 2021.

Belangrijkste gevolgen van schulden: stress en weinig leuke dingen kunnen doen

Aan respondenten die te maken hebben met schulden is gevraagd welke gevolgen de schulden hebben voor hen en hun huishouden. Ongeveer de helft van de respondenten ervaart één of meer gevolgen. In 2021 was dit nog 38%. Het meest genoemd worden 'stress/spanning' (37%) en 'geen/beperkte mogelijkheid om leuke dingen te doen' (27%). Schaamte wordt door 17% ervaren. Eenzaamheid (11%) en gezondheidsproblemen (7%) worden minder vaak genoemd. De helft van de huishoudens met schulden ervaart geen van de genoemde gevolgen.

Figuur 52 Wat voor gevolgen hebben de schulden voor u en uw huishouden? – meerdere antwoorden mogelijk

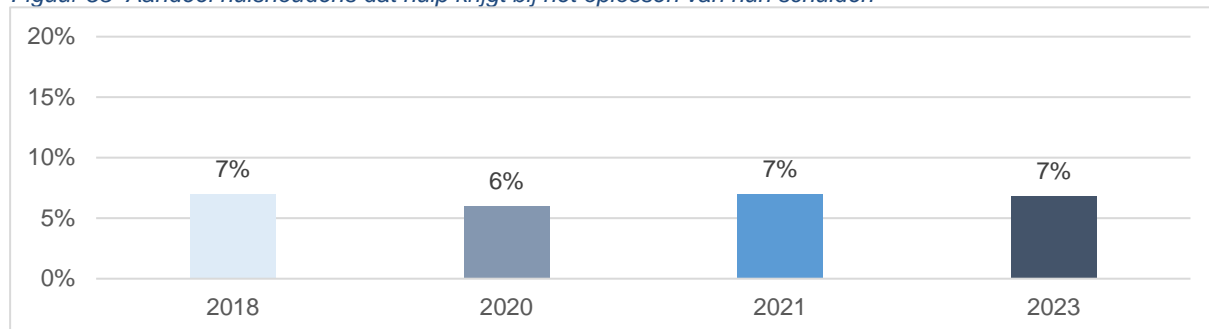
⁸ Deze cijfers worden niet weergegeven. De cijfers van het CBS (zie hoofdstuk 3) geven een beter totaalbeeld over de omvang van de schuldenproblematiek, omdat daar een uitgebreidere analyse van diverse bronnen aan ten grondslag ligt.

7.3 Hulp bij het oplossen van schulden

7% van de huishoudens met schulden ontvangt hiervoor hulp

De meerderheid van de huishoudens met schulden krijgt geen hulp voor het oplossen van schulden. 7% krijgt deze hulp wel. Dit aandeel is vergelijkbaar met voorgaande jaren. De hulp die mensen krijgen komt voornamelijk van familie, vrienden en kennissen⁹. De soort hulp varieert. Maar het gaat vooral om een lening van familie/vrienden.

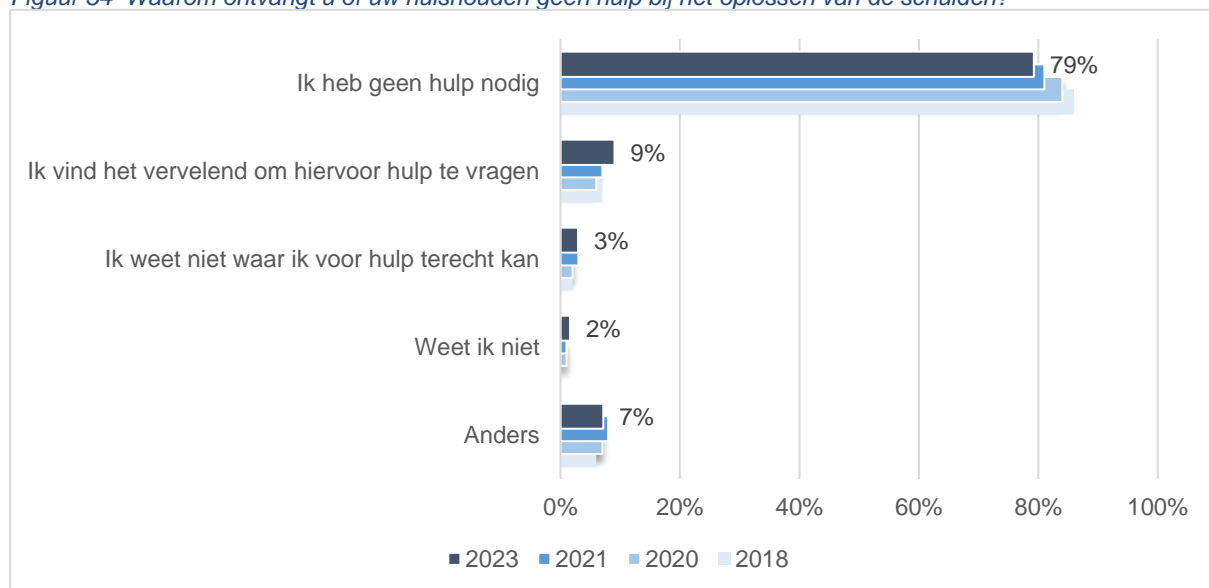
Figuur 53 Aandeel huishoudens dat hulp krijgt bij het oplossen van hun schulden

Meeste huishoudens geven aan dat zij geen hulp nodig hebben

Net als bij voorgaande metingen geeft het merendeel van de huishoudens met schulden aan dat zij geen hulp nodig hebben. 6% vindt het vervelend om hulp te vragen. 7% geeft een andere reden waarom zij geen hulp ontvangen. Hier wordt bijvoorbeeld genoemd dat men niet in aanmerking komt voor hulp en dat het om een studieschuld gaat waarbij geen hulp nodig is.

Figuur 54 Waarom ontvangt u of uw huishouden geen hulp bij het oplossen van de schulden?

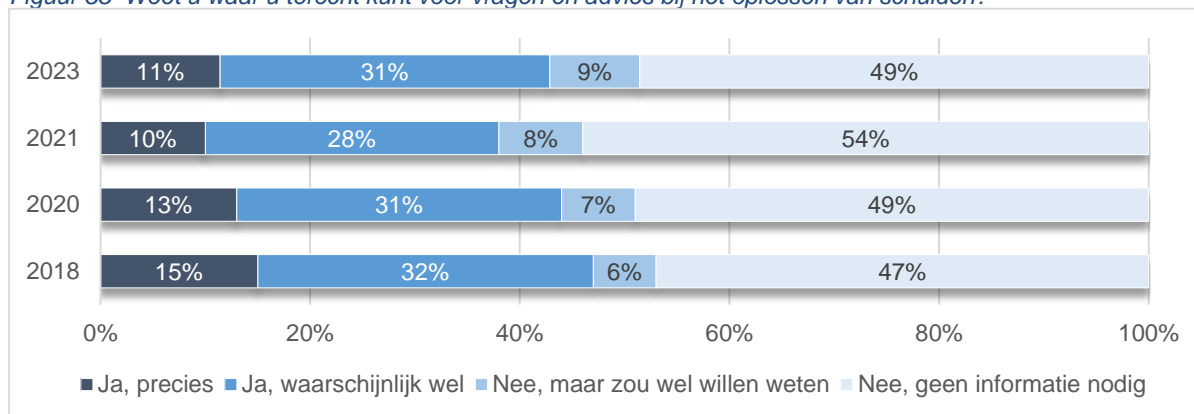

9% weet niet waar zij terecht kunnen voor advies bij schulden, maar wil dit wel weten

Van alle respondenten geeft 43% aan dat zij (waarschijnlijk) weten waar ze terecht kunnen voor vragen en advies bij het oplossen van schulden. Dit aandeel is hoger dan in 2021. 9% weet niet waar ze terecht kunnen, maar zou dat wel willen weten. Bijna de helft geeft aan 'nee, geen informatie nodig'. Zie figuur 55.

⁹ Vanwege het lage aantal respondenten dat deze vraag heeft beantwoord, worden de percentages niet weergegeven en kan er geen vergelijking worden gemaakt met de antwoorden van de voorgaande jaren.

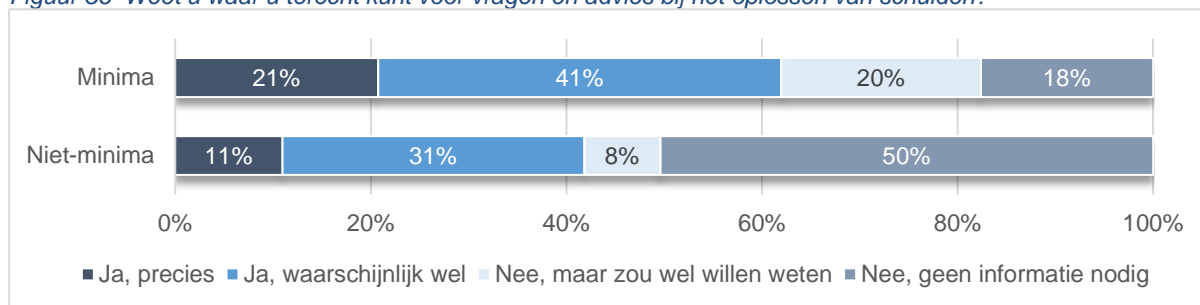
Figuur 55 Weet u waar u terecht kunt voor vragen en advies bij het oplossen van schulden?

Minima-huishoudens weten minder goed de weg naar informatie

Minima-huishoudens geven vaker dan niet-minima huishoudens aan dat zij weten waar zij terecht kunnen voor informatie en advies bij het oplossen van schulden (62%). Tegelijkertijd is de groep die antwoordt 'nee, maar ik zou het wel willen weten' onder de minima naar verhouding ook groter (20%).

Figuur 56 Weet u waar u terecht kunt voor vragen en advies bij het oplossen van schulden?

Respondenten verwachten vooral bij de gemeente terecht te kunnen

Aan alle respondenten is gevraagd waar zij denken terecht te kunnen voor vragen en advies bij het oplossen van schulden. 3.361 respondenten hebben deze vraag beantwoord. Een deel van hen gaf meerdere antwoorden. De gemeente wordt veruit het meest genoemd, namelijk door ruim 5 op de 10 respondenten. Andere antwoorden zijn naar verhouding minder vaak genoemd. Antwoorden die door minstens 100 respondenten zijn genoemd, zijn:

- Schuldhulpverlening (7%)
- Koo/wijkplein (6%)
- Bank (4%)
- Eerste Hulp Bij Geldzaken (4%)
- Internet/Google (4%)
- Maatschappelijk werk/Farent/MEE/Humanitas (4%)
- Schuldhulpverlening gemeente (4%)
- Familie/vrienden (3%)

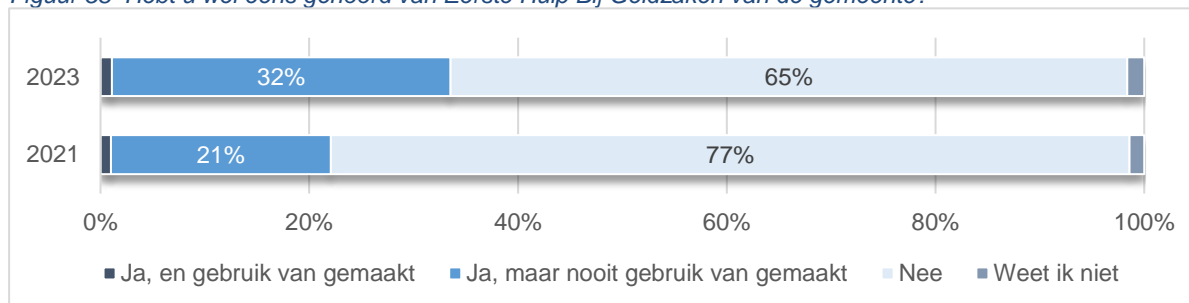
Figuur 57 Woordwolk van de antwoorden op de vraag 'Waar denkt u dat u terecht kunt voor vragen en advies bij het oplossen van schulden? Hoe groter het antwoord, hoe vaker dit is genoemd

Een derde kent Eerste Hulp Bij Geldzaken

Eerste Hulp Bij Geldzaken (EHBG) is in 2019 gestart om de toegang tot financiële dienstverlening voor inwoners met (dreigende) financiële problemen makkelijker en laagdrempeliger te maken. Inwoners kunnen hier zonder afspraak terecht en indien nodig verwijst EHBG hen door naar schulddienstverlening. 34% heeft wel eens gehoord van EHBG. Dat is meer dan in 2021 (22%). Slechts 1% heeft er ook gebruik van gemaakt. Minima zijn naar verhouding beter bekend met EHBG (45%) dan niet-minima (33%).

Figuur 58 Hebt u wel eens gehoord van Eerste Hulp Bij Geldzaken van de gemeente?

Inwoners die EHBG niet kennen hebben informatie gekregen over de dienstverlening van EHBG. Vervolgens kregen zij de vraag of zij behoefte hebben aan hulp van EHBG. Slechts 1% heeft hier behoefte aan. 96% heeft hier geen behoefte aan en 4% weet het niet. Huishoudens met schulden hebben vaker behoefte aan hulp van EHBG dan huishoudens zonder schulden.

Bijlage A Onderzoeksverantwoording

1. Inwonersenquêtes

Ieder jaar zet de afdeling Onderzoek & Statistiek (O&S) in het najaar vragenlijsten uit onder een steekproef van inwoners van gemeente 's-Hertogenbosch. Het gaat onder andere om de volgende vragenlijsten:

- Vragenlijst Sport en Welzijn: deze vragenlijst wordt één keer per twee jaar uitgezet. De vragenlijst gaat onder andere over sociale contacten, mantelzorg, vrijwilligerswerk, gezondheid en sporten.
- Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid: deze vragenlijst wordt één keer per twee jaar uitgezet. Hierin wordt respondenten gevraagd naar hun mening over de leefbaarheid en veiligheid van hun buurt.
- Omnibusenquête: deze vragenlijst wordt één keer per twee jaar uitgezet. Hierin wordt respondenten gevraagd naar hun mening over verschillende onderwerpen waaronder de wijkpleinen en informatie en advies.

Via een steekproeftrekking uit de Basisregistratie Personen (BRP) worden inwoners uitgenodigd om aan het onderzoek deel te nemen. Naar deze inwoners wordt een brief gestuurd met daarin het verzoek om de vragenlijst op papier of via internet in te vullen. Na circa 2-3 weken wordt er een herinnering gestuurd aan de inwoners die de vragenlijst nog niet hebben ingevuld.

Daarnaast kunnen inwoners de vragenlijst ook invullen via een zogenaamde 'open link'. Hierbij kunnen inwoners die géén uitnodiging hebben gekregen voor het onderzoek, de vragenlijst invullen. Hier wordt actief reclame voor gemaakt, onder andere via sociale media.

Respons

- De vragenlijst Sport en Welzijn is in 2022 voor het laatst uitgezet. Toen was de respons 22%. Dat is iets lager dan in 2020 (24%) en 2018 (24%). In totaal hebben in 2022 zo'n 2.100 inwoners de vragenlijst ingevuld. In 2020 waren dit er circa 2.300 en in 2018 zo'n 2.250.
- De vragenlijst Leefbaarheid en Veiligheid is in 2021 voor het laatst uitgezet. Zowel in 2021 als in 2019 was de respons van 25%. In 2021 vulden ruim 5.000 inwoners de vragenlijst ingevuld. In 2019 waren dat er zo'n 4.950.
- De Omnibusenquête is in 2021 voor het laatst uitgezet. Dit leverde een respons op van 25%. In 2021 vulden ruim 5.500 inwoners de enquête in.

Weging

Van de respondenten zijn enkele achtergrondgegevens bekend, zoals leeftijd en woonbuurt. De verdeling van de respondenten naar deze achtergrondkenmerken is niet hetzelfde als de werkelijke verdeling binnen de gemeente. Om ervoor te zorgen dat de respons een goede benadering van de werkelijkheid is, zijn de resultaten gewogen. Wegen betekent dat de groepen die oververtegenwoordigd zijn, minder zwaar worden meegeteld. De groepen die ondervertegenwoordigd zijn, worden juist zwaarder meegeteld. Hierdoor verbetert de representativiteit van het onderzoek. In de monitor Armoede en Schulden worden de gewogen resultaten gepresenteerd. De resultaten gaan over de groep respondenten die de betreffende vraag hebben beantwoord. Respondenten die een vraag niet hebben beantwoord worden buiten beschouwing gelaten.

Minima/niet-minima

In alle vragenlijsten wordt aan inwoners gevraagd wat de samenstelling van hun huishouden is en binnen welke inkomensklasse hun netto-huishoudinkomen valt. Op basis van deze antwoorden kunnen de resultaten worden uitgesplitst voor de groepen minima en niet-minima.

In 2022 werden de groepen minima en niet-minima als volgt gedefinieerd:

- Minima:
 - Alleenstaande: inkomen tot €1.250
 - Overige huishoudtypen: inkomen tot €1.700 euro
- Niet-minima:
 - Alleenstaande: inkomen vanaf €1.250
 - Overige huishoudtypen: inkomen vanaf €1.700 euro

Deze definities zijn niet 1-op-1 vergelijkbaar met de definities van het CBS over lage inkomens en de beleidsmatige grens voor armoede.

2. Digipanel Schulden

's-Hertogenbosch heeft een digipanel. Dit digipanel bestaat uit ruim 8.000 inwoners die via hun e-mail regelmatig korte vragenlijsten ontvangen. Aan de leden van het digipanel is in maart 2023 een vragenlijst voorgelegd over rondkomen en schulden. Er is onder andere gevraagd naar hun financiële situatie, of ze moeite hebben met rondkomen en of ze te maken hebben met schulden. Aan de respondenten is gevraagd de vragenlijst in te vullen vanuit hun huishoudenssituatie. De vragenlijst was grotendeels hetzelfde als bij vorige metingen. Op die manier kan een tijdsvergelijking worden gemaakt.

Respons

Voor het onderzoek zijn 8.414 inwoners benaderd. Daarvan vulden 4.605 inwoners de vragenlijst in. Dit komt neer op een respons van 55%. De respons is daarmee hoger dan in 2021 (37%) en vergelijkbaar met de respons in 2020 (56%).

Weging

Om de resultaten zoveel mogelijk representatief te maken voor alle inwoners van de gemeente, zijn de resultaten gewogen naar geslacht, leeftijd en wijk. Het was niet mogelijk om de resultaten te wegen naar de hoogte van het inkomen, omdat hierover geen recente gegevens beschikbaar zijn van alle inwoners van 's-Hertogenbosch.

Minima/niet-minima

In het digipanel is aan inwoners gevraagd wat de samenstelling van hun huishouden is en binnen welke inkomensklasse hun netto-huishoudinkomen valt. Op basis van deze antwoorden zijn de resultaten uitgesplitst voor de groepen minima en niet-minima. In 2023 werden de groepen minima en niet-minima als volgt gedefinieerd:

- Minima:
 - Alleenstaande: inkomen tot €1.400
 - Overige huishoudtypen: inkomen tot €1.850 euro
- Niet-minima:
 - Alleenstaande: inkomen vanaf €1.400
 - Overige huishoudtypen: inkomen vanaf €1.850 euro

Deze definities zijn niet 1-op-1 vergelijkbaar met de definities van het CBS over lage inkomens en de beleidsmatige grens voor armoede.

3. Respons per indicator

Fig.	Indicator	Jaartal	Aantal respondenten (n)
32	Aandeel inwoners dat vindt dat zij te weinig sociale contacten hebben	2022	minima / niet-minima = 168 / 1.671
		2020	minima / niet-minima = 197 / 1.803
		2018	minima / niet-minima = 218 / 1.661
33	Aandeel inwoners dat aangeeft zicht altijd of meestal eenzaam te voelen	2022	minima / niet-minima = 168 / 1.670
		2020	minima / niet-minima = 197 / 1.802
34	Aandeel inwoners dat het gevoel heeft mee te tellen in de samenleving	2022	minima / niet-minima = 168 / 1.666
35	Aandeel inwoners dat minimaal één keer per week sport	2022	minima / niet-minima = 168 / 1.672
		2020	minima / niet-minima = 214 / 1.655
36	Aandeel inwoners dat de afgelopen 12 maanden minimaal één keer naar de volgende voorstellingen of activiteiten is geweest	2021	minima / niet-minima = 487 / 3.327
		2019	minima / niet-minima = 439 / 3.395
37	Aandeel inwoners dat vrijwilligerswerk doet	2022	minima / niet-minima = 167 / 1.670
		2020	minima / niet-minima = 200 / 1.803
		2018	minima / niet-minima = 219 / 1.667
38	Aandeel inwoners dat mantelzorg geeft	2022	minima / niet-minima = 166 / 1.667
		2020	minima / niet-minima = 198 / 1.798
		2018	minima / niet-minima = 219 / 1.667
39	Aandeel inwoners dat in het dagelijks leven licht tot ernstig beperkt wordt door hun gezondheid	2022	minima / niet-minima = 167 / 1.673
		2020	minima / niet-minima = 198 / 1.802
		2018	minima / niet-minima = 219 / 1.667
40	Aandeel inwoners met (ernstig) overgewicht	2022	minima / niet-minima = 163 / 1.639
41	Gemiddelde score zelfredzaamheid	2022	minima / niet-minima = 169 / 1.673
		2020	minima / niet-minima = 192 / 1.768
42	Aandeel inwoners dat in het dagelijks leven hulp ontvangt van anderen	2022	minima / niet-minima = 169 / 1.669
		2020	minima / niet-minima = 198 / 1.798
43	Aandeel inwoners dat niet weet waar zij terecht kunnen voor informatie en advies, maar dat wel zou willen weten, per thema	2021	minima / niet-minima = 174 / 1.822
44	Aandeel inwoners dat bekend is met Koo	2021	minima / niet-minima = 181 / 1.830
		2020	minima / niet-minima = 200 / 1.807
		2019	minima / niet-minima = 396 / 3.357

45	Aandeel inwoners dat bekend is met (één van) de wijkpleinen	2021	minima / niet-minima = 182 / 1.831
		2020	minima / niet-minima = 198 / 1.803
		2019	minima / niet-minima = 450 / 3.669
46	Weten één of meer mensen uit uw huishoudens wat de inkomsten en uitgaven van uw huishouden zijn?	2023	4.545
47	Is het inkomen van uw huishouden de afgelopen 12 maanden veranderd?	2023	4.573
48	Heeft uw huishouden de afgelopen 12 maanden moeite gehad om rond te komen?	2023	4.605
		2021	2.675
		2020	3.539
		2018	3.350
49	Waardoor had uw huishouden moeite met rondkomen?	2023	831
		2021	330
		2020	443
51	Vindt u dat u door uw financiële situatie beperkt wordt om mee te kunnen doen in de maatschappij?	2023	4.578
52	Wat voor gevolgen hebben de schulden voor u en uw huishouden?	2023	409
53	Aandeel huishoudens dat hulp krijgt bij het oplossen van hun schulden	2023	414
		2021	299
		2020	474
		2018	435
54	Waarom ontvangt u of uw huishouden geen hulp bij het oplossen van de schulden?	2023	376
		2021	270
		2020	437
		2018	396
55	Weet u waar u terecht kunt voor vragen en advies bij het oplossen van schulden?	2023	4.575
		2021	2.731
		2020	3.539
		2018	3.319
56	Weet u waar u terecht kunt voor vragen en advies bij het oplossen van schulden?	2023	minima / niet-minima = 310 / 4.075
57	Waar denkt u dat u terecht kunt voor vragen en advies bij het oplossen van schulden?	2023	3.361
58	Hebt u wel eens gehoord van Eerste Hulp Bij Geldzaken van de gemeente?	2023	minima / niet-minima = 310 / 4.075